Należytość pocztowa uiszczona gotówką

ROK XV NUMER 10

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORIUM OKRĘGU SZKOLNEGO KRAKOWSKIEGO

KRAKÓW, DNIA 31 PAŹDZIERNIKA 1936 R.

T R E Ś Ć

105.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 11 września 1936 r.

w sprawie wykonania ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli.[1]

Na podstawie art. 14, 29, ust. 2, 30 i 98 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu obwieszczenia z dnia 9 listopada 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 104, poz. 873) ze zmianami, wprowadzonymi rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 660), zarządza się co następuje:

§ 1. Przysięga służbowa, składana przez nauczyciela przy ustaleniu, brzmi jak następuje:

„Przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, że w wykonywaniu swych obowiązków służbowych, szczególnie w zakresie wychowania i nauczania powierzonej mi młodzieży, przyczyniać się będę ze wszystkich sił do ugruntowania wolności, niepodległości i potęgi Rzeczypospolitej Polskiej, której zawsze wiernie służyć będę.

Wszystkich obywateli kraju w równym mając zachowaniu, przepisów prawa strzec będę pilnie, obowiązki swego stanowiska spełniać gorliwie i sumiennie, polecenia mych przełożonych wykonywać dokładnie, a tajemnicy urzędowej dochowam.

Tak mi Panie Boże dopomóż".

Przyrzeczenie służbowe brzmi, jak przysięga służbowa po skreśleniu w niej słów:

„Przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, że" oraz zmianie zdania: „Tak mi Panie Boże dopomóż" na zdanie „Tak przyrzekam".

§ 2. Tam, gdzie młodzież szkolna w ciągu roku szkolnego w niedziele i święta, wskazane w zarządzeniach władz szkolnych, bierze udział zbiorowo w nabożeństwach, specjalnie dla niej urządzanych, nauczyciele obowiązani są zarówno w czasie zbierania się młodzieży, jak i w czasie nabożeństwa, względnie kazania (egzorty), pełnić opiekę nad młodzieżą i wykonywać nadzór nad jej zachowaniem się. Jeżeli w szkole pełni służbę kilku nauczycieli, dyrektor lub kierownik może zarządzić kolejne dyżury, uwzględniając konieczność wyznaczenia na każdy dyżur takiej liczby nauczycieli, którąby czyniła zadość potrzebie roztoczenia istotnej opieki i nadzoru nad młodzieżą.

§ 3. Jeżeli zniżka godzin nauczania lub innych zajęć obowiązkowych w szkole mieści się w ramach organizacyjnych szkoły, t. j. jeżeli zniżka ta nie pociąga za sobą w konsekwencji zmniejszenia się przewidzianej w planie zajęć szkolnych liczby godzin nauczania, bądź innych zajęć obowiązkowych w szkole a jednocześnie nie powoduje dodatkowego obciążenia Skarbu Państwa bądź w postaci zwiększenia liczby etatów nauczycielskich, bądź w postaci powiększenia ilości godzin nadliczbowych, dodatkowo opłacanych, — zniżkę godzin na umotywowany wniosek kierownika, bądź dyrektora szkoły, zatwierdza:

1) dla nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio inspektorowi szkolnemu — inspektor szkolny;

2) dla nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio kuratorowi okręgu szkolnego — kurator okręgu szkolnego.

Udzielanie nauczycielom szkół, podległych bezpośrednio inspektorowi szkolnemu, zniżek godzin, wychodzących poza ramy organizacyjne szkoły, należy do kuratora okręgu szkolnego pod warunkiem, że ewentualne zwiększenie liczby etatów lub ilości godzin nadliczbowych w szkole nie spowoduje wyjścia poza granice liczby etatów lub kwot, objętych budżetem okręgu szkolnego.

Udzielanie zniżek we wszystkich wypadkach, nie objętych dwoma poprzednimi ustępami niniejszego paragrafu, należy do Ministra.

§ 4. Dyrektor lub kierownik szkoły na czas swego urlopu w okresie ferii szkolnych powierza zastępstwo jednemu z pozostających na miejscu nauczycieli szkoły, o czym zawiadamia władzę, której podlega bezpośrednio.

Gdyby jednak żaden z nauczycieli szkoły nie wziął na siebie dobrowolnie obowiązku zastępowania dyrektora bądź kierownika, wówczas władza z urzędu wyznaczy do pełnienia tych obowiązków jednego z nauczycieli szkoły, stosując przepisy art. 43 i 44 ustawy.

Zastępujący będącego na urlopie ferialnym dyrektora lub kierownika nauczyciel jest obowiązany do opieki nad budynkiem i inwentarzem szkolnym i do załatwiania spraw, wynikających z kierownictwa szkołą w tym czasie.

Celem umożliwienia stronom porozumienia się na miejscu z zarządem szkoły powinien za-

---

[1] Przedrukowane z Dz. U. R. P. Nr. 77, poz. 542.

stępca dyrektora lub kierownika wyznaczyć, jako godziny przyjęć, co najmniej po 2 godziny w ciągu dwu dni w tygodniu, co przez umieszczenie stosownego ogłoszenia w dostępnym dla stron miejscu budynku szkolnego ma być podane im do wiadomości.

§ 5. Postanowienia § 4 nie mają zastosowania do szkół powszechnych wiejskich I i II stopnia. Kierownicy tych szkół, oddalając się z miejsca zamieszkania na czas urlopu ferialnego, obowiązani są jedynie do powierzenia opieki nad budynkiem i inwentarzem szkolnym pozostającemu na miejscu nauczycielowi, a o ile to jest niemożliwe, organowi samorządu szkolnego lub, gdy takiego samorządu nie ma, odpowiedniemu miejscowemu organowi samorządu terytorialnego. O zamierzonym wyjeździe swym oraz o osobie lub organie, któremu powierzył opiekę nad budynkiem i inwentarzem szkolnym, kierownik szkoły obowiązany jest zawiadomić inspektora szkolnego.

§ 6. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Równocześnie traci moc obowiązującą rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 22 grudnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 131, poz. 787).

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:
(—) W. Świętosławski.

106.

Nr. O. 26456/36. Kraków, dn. 28. IX. 1936 r.

Do

Dyrekcyj państwowych i prywatnych (męskich) szkół średnich ogólnokształcących i średnich szkół zawodowych w Okręgu w sprawie

umiejętności pływania kandydatów do szkół podchorążych.

Ministerstwo Spraw Wojskowych ustaliło, że pierwszeństwo w przyjęciu do szkół podchorążych, kształcących przyszłych oficerów zawodowych, będą mieli przed innymi, kandydaci, posiadający umiejętność pływania.

Z uwagi na potrzeby wojskowe będzie to obowiązującym warunkiem przyjęcia do szkół podchorążych uczniów szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych technicznych.

Na podstawie rozporządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 19 września 1936 r. Nr. II. W. 6001/36 zarządzam, by Dyrekcje i nauczyciele męskich szkół, które dają prawo do ubiegania się o przyjęcie do szkół podchorążych, informowali młodzież o powyższym.

Ponieważ nauka pływania wchodzi w zakres obowiązującego programu nauczania w gimnazjach w zakresie wychowania fizycznego, polecam zorganizować ją w tych środowiskach, w których istnieją odpowiednie warunki.

Kurator Okręgu Szkolnego:
J. Stypiński wr.

107.

Nr. O. 27644/36. Kraków, dn. 5. X. 1936 r.

Do

Dyrekcyj państwowych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli oraz szkół zawodowych w Okręgu — w sprawie

opłat stemplowych od umów z lekarzami i dentystami szkolnymi.

Ministerstwo rozporządzeniem z dnia 30 września 1936 r. Nr. I. R. 7765/36 (okólnik Nr. 97) zwróciło uwagę na końcowy ustęp wykładni ustawy o opłatach stemplowych Nr. 461, ogłoszonej w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Skarbu z dnia 21. IX. 1936 r. nr. 25, poz. 752, treści następującej:

„Z lekarzami i dentystami szkolnymi zawiera Skarb Państwa, zgodnie z § 4 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 24. I. 1934 r. Nr. BP-2753/34, ogłoszonego w N-rze 1 Dziennika Urzędowego Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z r. 1934 (str. 51), umowy o pracę według wzoru A, umieszczonego w Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z 1930 r. na str. 547. Ponieważ wzór ten powołuje art. 22 ustawy o państwowej służbie cywilnej, więc pismo, sporządzone według tego wzoru, jest wolne od opłaty stemplowej na mocy art. 91 (punktu 1) u. o. s. (L. D. V. 47416/5/36)".

Kurator Okręgu Szkolnego:
J. Stypiński wr.

108.

Nr. O. 28599/36. Kraków, dn. 16. X. 1936 r.

Do

Inspektoratów Szkolnych, Dyrekcyj państwowych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli oraz szkół zawodowych w Okręgu w sprawie

zagubienia obligacyj 6% Pożyczki Narodowej.

Urząd Długów Państwa zawiadomił Kuratorium pismem z dnia 9 października 1936 r. L: 29943/II/766/36, że w myśl rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 18. VIII. 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 75/34 r. poz. 710) właściciel utraconych obligacyj 6% Pożyczki Narodowej może wystąpić z pisemnym wnioskiem do Urzędu Długów Państwa (Warszawa, Rymarska 1) o unieważnienie utraconych i wydanie w ich miejsce nowych obligacyj tej samej wartości imiennej, lecz bez kuponów.

We wniosku należy dokładnie przedstawić okoliczności, w jakich obligacje zostały utracone, i dołączyć zaświadczenie władz policyjnych o zameldowaniu zagubienia obligacyj.

Unieważnienie utraconych i wydanie nowych obligacyj 6% Pożyczki Narodowej pociąga za sobą koszty, przewidziane w obwieszczeniu Komisarza Generalnego Pożyczki Narodowej z dnia 31. I. 1935 r. (Monitor Polski Nr. 35/35 r. poz. 52), a mianowicie: 1) należność za dwa ogłoszenia Urzędu Długów Państwa w „Monitorze Polskim“ o zgłoszeniu wniosku o unieważnienie utraconych obligacyj i za jedno ogłoszenie o unieważnieniu obligacyj, 2) należność tytułem opłaty manipulacyjnej i zwrotu kosztów druku nowych obligacyj, co łącznie wynosi zł 19 (słownie dziewiętnaście).

Kwotę powyższą należy przesłać do Urzędu Długów Państwa przekazem pocztowym.

Kurator Okręgu Szkolnego:
J. Stypiński wr.

109.

Nr. O. 28871/36. Kraków, dn. 19. X. 1936 r.

Do

Inspektoratów Szkolnych, Dyrekcyj państwowych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli oraz szkół zawodowych w Okręgu w sprawie

powierzania robót rzemieślnikom.

Przepisy prawa przemysłowego (rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 468 w brzmieniu ustawy z dnia 10 marca 1934 r. Dz. U. R. P. Nr. 40, poz. 350) postanawiają, że trudnić się rzemiosłem można dopiero po uzyskaniu karty rzemieślniczej, którą wydają władze przemysłowe I instancji po wykazaniu się przez petenta posiadaniem odpowiedniego uzdolnienia zawodowego.

Przepis powyższy nie jest ściśle przestrzegany przez znaczną ilość osób, prowadzących samoistnie rzemiosło. Przyczyną tego jest w przeważnej ilości wypadków brak odpowiednich kwalifikacji zawodowych, wymaganych do uzyskania karty rzemieślniczej. Mimo to osoby, prowadzące nielegalnie rzemiosło, podejmują się wszelkich prac, częstokroć nawet b. poważnych, którym w wielu wypadkach sprostać nie mogą, wywołując swą działalnością rozgoryczenie rzemiosła legalnego, widzącego w rzemiośle nielegalnym niebezpiecznego konkurenta, który, nie ponosząc ciężarów publicznych, zwycięża rzemiosło legalne swą ceną, podważając równocześnie jakością wykonanej roboty zaufanie społeczeństwa do całego rzemiosła.

Zaznaczyć przy tym należy, że ten stan rzeczy, będący jawnym łamaniem przepisów, zawiera w sobie niebezpieczeństwo obniżenia poziomu rzemiosła, pociągając za sobą równocześnie poważne straty w gospodarstwie społecznym, wywołane niefachowością osób trudniących się rzemiosłem. Pozornie niska bowiem cena, wskutek nieumiejętnego wykonywania pracy, łączy się zwykle z poważnymi stratami materialnymi, a często nawet z niebezpieczeństwem zdrowia i życia ludzkiego.

Z memoriałów i skarg, napływających do Ministerstwa Przemysłu i Handlu od związków i stowarzyszeń rzemieślniczych, wynika, że brak należytego zrozumienia powyższych zagadnień daje się zauważyć nie tylko w szerokich rzeszach społeczeństwa, lecz także w instytucjach publicznych, które, ulegając sugestii pozornie niskich cen, powierzają wykonywanie robót rzemieślniczych osobom niefachowym i nielegalnie trudniącym się rzemiosłem.

Wobec tego zarządzam na podstawie rozporządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych

i Oświecenia Publicznego z dnia 6 października 1936 r. Nr. I. Bud. 2537/36 (okólnik Nr. 99), aby przy powierzaniu wykonywania robót, wchodzących w zakres rzemiosł, wymienionych w art. 142 powołanego wyżej prawa przemysłowego, oferenci wykazywali się posiadaniem odnośnych kart rzemieślniczych.

Kurator Okręgu Szkolnego:
J. Stypiński wr.

110.

Nr. O. 4975/36. Kraków, dn. 19. X. 1936 r.

Do

Inspektoratów Szkolnych, Dyrekcyj państwowych i prywatnych (z prawami szkół państwowych) szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych i Kierownictw publicznych szkół powszechnych w Okręgu w sprawie

wydawania duplikatów legitymacyj szkolnych.

Na podstawie rozporządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 14 lutego b. r. Nr. I. Praw. 2540/31/36 zawiadamiam, że Ministerstwo Komunikacji stwierdziło na podstawie sprawozdania Dyrekcyj Okręgowych Kolei Państwowych, iż niektóre szkoły przy wydawaniu swoim wychowańcom — wzamian zagubionych lub skradzionych — nowych legitymacyj, uprawniających do korzystania z ulg kolejowych, zaopatrują je tymi samymi numerami, jakie nosiły legitymacje poprzednie.

Wobec tego, że o każdej zagubionej lub skradzionej legitymacji szkolnej umieszczone jest ogłoszenie w odnośnym Dzienniku Wojewódzkim, ponadto D. O. K. P. podaje do wiadomości służby wykonawczej zapomocą okólników, zdarzyć się mogą na tym tle nieporozumienia, pociągające przykre skutki dla danego podróżnego.

Celem usunięcia omyłek, przy kwestionowaniu ważności legitymacji konieczne jest, ażeby szkoły, wystawiające duplikaty legitymacyj szkolnych, zaopatrywały je innymi numerami niż te, jakie nosiły legitymacje zaginione lub skradzione.

Kurator Okręgu Szkolnego:
J. Stypiński wr.

111.

Nr. BP-33358/36. Kraków, dn. 14. X. 1936 r.

Do

Inspektoratów Szkolnych, Dyrekcyj państwowych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli i szkół zawodowych w Okręgu w sprawie

odpraw służbowych i emerytalnych dla funkcjonariuszów prowizorycznych.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego okólnikiem Nr. 90 z dnia 16 września 1936 r. BP-16901/36 zarządziło, co następuje:

W myśl § 11 ustęp 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20. I. 1934 r. o zaopatrzeniu emerytalnym prowizorycznych funkcjonariuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 8, poz. 64) funkcjonariusz, posiadający prawo do odprawy emerytalnej, przewidzianej w § 11 ustęp 1 tego rozporządzenia, i jednocześnie prawo do odprawy służbowej, winien dokonać w y b o r u jednej z tych odpraw.

Przepis powyższy znajduje najczęstsze zastosowanie względem nauczycieli tymczasowych, którym prawo do odprawy służbowej przyznaje art. 62 ustęp 2 pragmatyki nauczycielskiej (Dz. U. R. P. Nr. 104, poz. 873 ex 1932 r.). Odprawa służbowa jest pod względem swej wysokości zmienna i zależna od ilości przesłużonych lat, przy czym prawo do tej odprawy zależy od tego, czy służba nauczycielska była nienaganna.

Odprawa emerytalna w odróżnieniu od odprawy służbowej wynosi zawsze trzymiesięczne uposażenie, warunkiem zaś jej przyznania jest jedynie posiadanie nieprzerwanej dwunastomiesięcznej służby.

Z powyższego widać, że warunki do nabycia prawa do tych odpraw nie są identyczne, a interes nauczyciela może mu nakazywać w pewnych wypadkach wybór odprawy służbowej, w innych — emerytalnej.

Ponieważ stosowany dotychczas przez władze szkolne i Zakład Emerytalny sposób postępowania w przypadku zbiegu uprawnień do odprawy służbowej i emerytalnej jest dość skomplikowany i niedogodny zarówno dla władz szkolnych jak i Zakładu Emerytalnego, przeto Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia

Publicznego w porozumieniu z Zakładem Emerytalnym zarządziło, by:

1) w przypadkach, gdy zachodzi zbieg prawa do odprawy emerytalnej i prawa do odprawy służbowej w wysokości trzy-, cztero-, lub pięciomiesięcznego uposażenia, władze przyznawały odprawę służbową i następnie po wypłaceniu całości lub przynajmniej pierwszej raty tej odprawy przesyłały akta Zakładowi Emerytalnemu, podając dokładnie, jaką odprawę przyznano i stwierdzając, że interesowany podjął całość lub pierwszą ratę tej odprawy,

2) w przypadkach, gdy zachodzi zbieg prawa do odprawy emerytalnej i prawa do odprawy służbowej w wysokości jedno- lub dwumiesięcznego uposażenia, władze nie wypłacały odprawy służbowej, lecz tylko zawiadamiały zainteresowanego, że służy mu prawo do odprawy służbowej w wysokości jedno- lub dwumiesięcznego uposażenia i że wobec tego akta jego zostają przesłane Państwowemu Zakładowi Emerytalnemu w celu ustalenia, czy nie służy mu prawo do odprawy emerytalnej w wysokości trzymiesięcznego uposażenia.

Kurator Okręgu Szkolnego:
J. Stypiński wr.

112.

Nr. I-26792/36. Kraków, dn. 7. X. 1936 r.

Do

Inspektoratów Szkolnych i Kierownictw publicznych szkół powszechnych w Okręgu — w sprawie

nadawania szkołom nazw im. Marszałka Józefa Piłsudskiego.

Ponieważ zdarzają się przypadki nadawania publicznym szkołom powszechnym nazw: „imienia Marszałka Józefa Piłsudskiego“, jakkolwiek niekiedy szkoły te nie posiadają odpowiednich warunków dla tak zaszczytnego wyróżnienia, a sprawę tę między innymi zastrzegł sobie Naczelny Komitet Uczczenia Pamięci Marszałka Józefa Piłsudskiego, p. Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 22 września 1936 r. N. II. P. 6656/36 (okólnik Nr. 94) zarządził, co następuje:

„1. Wszystkie wnioski o nadanie szkołom nazwy: „imienia Marszałka Józefa Piłsudskiego“ należy przesyłać do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, które we własnym zakresie porozumiewać się będzie z Naczelnym Komitetem Uczczenia Pamięci Marszałka.

2. Kuratoria obowiązane są starannie rozważyć wszelkie okoliczności, usprawiedliwiające nadanie nazwy (trwałość organizacji szkoły, budynek własny czy wynajęty, punkt szkolny, stan szkoły pod względem wychowawczym, naukowym, rola szkoły w środowisku i t. p.) i tylko w przypadkach należycie uzasadnionych przesłać Ministerstwu odpowiedni wniosek.

Ze względu na kult dla Osoby Wielkiego Zmarłego, szkoły, noszące miano „imienia Marszałka Józefa Piłsudskiego“, powinny być otoczone specjalną opieką władz szkolnych.“

Podaję powyższe do wiadomości i stosowania. Wnioski, przedstawiane Kuratorium w sprawie nadawania publicznym szkołom powszechnym nazw: „imienia Marszałka Józefa Piłsudskiego“, winny zawierać wszystkie dane, wymagane okólnikiem Ministerstwa.

Kurator Okręgu Szkolnego:
J. Stypiński wr.

113.

Nr. I-27146/36. Kraków, dn. 29. IX. 1936 r.

Do

Inspektoratów Szkolnych i pp. Prezesów Komisji Egzaminacyjnych w Okręgu — w sprawie

organizacji Komisji Egzaminacyjnych dla egzaminu praktycznego.

Na podstawie zarządzenia P. Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 14 grudnia 1928 r. Nr. I-7702/28 w sprawie przepisów o praktycznym egzaminie na nauczyciela publicznych szkół powszechnych (Dz. Urz. Min. Nr. 1 poz. 3 z r. 1929) — ustanawiam na okres trzechletni od 1 września 1936 r. do 31 sierpnia 1939 r. następujące komisje egzaminacyjne dla praktycznego egzaminu na nauczyciela publicznych szkół powszechnych.

Siedziba i adres	Prezes Komisji Egzamin.	Zastępca Prezesa	Terytorialny zakres działania Komisji Obwody szkolne
Biała Państw. Sem. Naucz.	Tadeusz Charlewski dyr. Państw. Sem. Naucz.	Stanisław Opielowski inspektor szkolny	bialski wadowicki
Kraków Wyższy Kurs Naucz. ul. Szujskiego 2	Dr Marian Gluth dyrektor W. K. N.	Dr Antoni Górny inspektor szkolny Dr Marian Cichocki inspektor szkolny	krakowski miejski krakowski
Nowy Sącz Pryw. Gimnazjum im. M. Konopnickiej	Piotr Zieliński dyr. pryw. gimnazjum	Adam Stefaniak inspektor szkolny Franciszek Gunia inspektor szkolny	nowosądecki, nowotarski i gorlicki
Tarnów Państw Gimn. III.	Tadeusz Machalski dyr. państw. gimnazjum	Franciszek Tomaszkiewicz inspektor szkolny	tarnowski i mielecki
Częstochowa Państw. Sem. Ochron.	Józef Cichoń naucz. państw. sem. ochr.	Piotr Ormańczyk inspektor szkolny	częstochowski
Kielce Państw. Sem. Naucz.	Edmund Massalski p. o. dyr. państw. sem. naucz.	Stanisław Rychter inspektor szkolny	kielecki i buski
Radom Państw. Sem. Naucz.	Józef Prokop dyr. państw. sem. naucz.	Wacław Gawski inspektor szkolny	radomski i konecki
Sandomierz Państw. Sem. Naucz.	Maria Bandrowska przeł. państw. sem. naucz.	Zdzisław Ligas inspektor szkolny	ostrowiecki
Sosnowiec Państw. Sem. Naucz.	Władysław Mazur dyr. państw. sem. naucz.	Stanisław Luchowiec inspektor szkolny	sosnowiecki i miechowski

Podając powyższe do wiadomości, proszę o powiadomienie zainteresowanego nauczycielstwa i skierowywanie podań do właściwych Prezesów Komisji.

Kurator Okręgu Szkolnego:
J. Stypiński wr.

114.

WYKAZ

rejonów wizytacyjnych w dziale szkolnictwa zawodowego na rok szkolny 1936/37.

I. Ludwik Misky, naczelnik Wydziału: 1. Państw. Szkoła Stolarska w Kalwarii Zebrzydowskiej, a) Szkoła Stolarska I klasa — 2. Szkoła Zawodowa Żeńska Tow. „Samopomoc" w Sandomierzu, Prywat. Szk. Kraw.-Bieliźn. Tow. „Samopomoc" w Sandomierzu I kl. — 3. Szkoła Rzem.-Przem. Tow. Przyjaciół Szk. Śred. w Skarżysku-Kam. — 4. Salezjańska Szkoła Rzemiosł w Krakowie — 5. Publicz. Szkoła Dokszt. Zaw. w Kalwarii Zebrzydowskiej — 6. Publ. Szkoła dokszt. zawodowa w Bieczu — 7. Pryw. Szkoła dokszt. zawod. Gm. Wyznan. Żydow. w Radomiu.

II. Inż. Dr. Michał Affanasowicz, wizytator szkół: 1. Państw. Szkoła Górn.-Hutnicza w Dąbrowie Górn. — 2. Państw. Szkoła Przemysłowa w Krakowie; a) Państw. Gimnazjum Mechaniczne, b) Państw. Gimnazjum Elektryczne — 3. Państw. Szk. Techniczno-Kolejowa w Radomiu; Państw. Gimnazjum Mechaniczne z sekcją rusznik.—4. Pryw. Szkoła Chemiczno-Garbarska w Radomiu.—5. Prywat. Szk. Rzem.-Przem. Okr. Stow. Rzem. w Częstochowie — 6. Pryw. Szk. Rzemiosł dla Żydów Gminy Żydowskiej w Częstochowie — 7. Pryw. Szk. Rzemiosł Tow. Szkoły Rzemiosł w Krakowie — 8. Szkoła Rzemieślniczo-Przem. w Maczkach — 9. Państw. Szk. Rzem.-Przemysł. w Olkuszu — 10. Salezjańska Szkoła Rzemiosł w Oświęcimiu — 11. Szkoła Rzemieślniczo-Przemysł. w Sosnowcu — 12. Państw. Szkoła Przemysłu Drzewnego w Zakopanem — 13. Męska Szk. Rzemieślnicza Tow. Wychow.-Oświatowego „Przyszłość" w Zawichoście — 14. Szkoła Rzem.-Przemysł. Polskiej Macierzy Szkolnej w Zawierciu — 15. Szk. Przemysł. Mistrzów Maszyn. przy Państw. Szk. Przemysł.

w Krakowie — 16. Państw. Szk. Majstrów Budowlanych przy Państw. Szk. Przem. w Krakowie — 17. Kursy Techn. TKT. w Dąbrowie Górn. — 18. Kursy Techn. TKT. w Radomiu — 19. Kursa Tow. Popier. Szkoln. Zaw. w Zagłębiu Dąbr. Sosnowiec.

III. Inż. Jerzy Grabowski, wizytator szkół: 1. Państw. Wyższa Szk. Gospod. Wiejsk. w Cieszynie — 2. Państw. Średnia Szk. Roln. w Czernichowie — 3. Pryw. Średnia Szkoła Ogrodn. Tow. Szk. Ogrodn. w Białej — 4. Państw. Niższa Szkoła Ogrodnicza w Tarnowie — 5. Państw. Niższa Szkoła Rolnicza w Pilznie — 6. Szkoła Rolnicza Żeńska Małop. Tow. Rolniczego w Banachowicach — 7. Szkoła Rolnicza Męska Sejmiku Iłżeckiego w Chwałowicach — 8. Szkoła Rolnicza Żeńska Konwentu Sióstr Norbertanek w Imbramowicach — 9. Szkoła Rolnicza Żeńska Sejmiku Zawierciańskiego w Koziegłowach — 10. Szkoła Rolnicza Żeńska Tym. Wydz. Pow. Żywieckiego w Łodygowicach — 11. Górska Szkoła Rolnicza Męska Tym. Wydz. Pow. Limanowskiego w Łososinie Górnej — 12. Szkoła Rolnicza Żeńska Tym. Wydz. Pow. Miechowskiego w Łyszkowicach — 13. Szkoła Rolnicza Żeńska Sejmiku Sandomier. w Mokoszynie — 14. Szkoła Rolnicza Żeńska Tym. Wydz. Pow. Nowosądeck. w Podegrodziu — 15. Szkoła Rolnicza Żeńska Sejmiku Opoczyńskiego w Radzicach — 16. Szkoła Rolnicza Żeńska Sejmiku Włoszczowskiego w Rożnicy — 17. Wysokogórska Szk. Roln. w Nowym Targu — 18. Szk. Rolnicza Męska w Wojniczu — 19. Szk. Rolnicza Żeńska Zgrom. Sióstr Służ. Marii Panny w Szynwałdzie — 20. Szkoła Roln. Męska Sejmiku Olkuskiego w Trzyciążu — 21. Szk. Roln. Męska Sejmiku Radomskiego w Wacynie — 22. Szk. Roln. Męska Sejmiku Kozienickiego w Zwoleniu — 23. Publiczna Szk. dokszt. zawod. dla ogrodn. N. 24 w Krawie.

IV. Inż. Juliusz Kuźniak, wizytator szkół: 1. Publiczna Szkoła dokszt. zawod. Andrychów — 2. Publ. Szk. dokszt. zawod. N. 1 Biała — 3. Publ. Szk. dokszt. zaw. N. 4 Biała — 4. Publ. Szk. dokszt. zawod. Brzesko — 5. Publ. Szk. dokszt. zawod. T. S. L. Brzeszcze — 6. Publ. Szk. dokszt. zawod. Dąbrowa k/T. — 7. Publ. Szk. dokszt. zawod. Dębica — 8. Publ. Szk. dokszt. zawod. Gorlice — 9. Publ. Szk. dokszt. zawod. Jaworzno — 10. Publ. Szk. dokszt. zawod. Jordanów — 11. Publ. Szk. dokszt. zawod. N. 1 Jasło — 12. Publ. Szk. dokszt. zawod. N. 3 Kraków — 13. Publ. Szk. dokszt. zawod. N. 4 Kraków — 14. Publ. Szk. dokszt. zawod. N. 9 Kraków — 15. Publ. Szk. dokszt. zawod. N. 14 Kraków — 16. Publ. Szk. dokszt. zawod. N. 25 Kraków — 17. Publ. Szk. dokszt. zawod. N. 23 Kraków — 18. Publ. Szk. dokszt. zawod. N. 25 Kraków — 19. Publ. Szk. dokszt. zawod. Kęty — 20. Publ. Szk. dokszt. zawod. Krynica — 21. Publ. Szk. dokszt. zawod. Limanowa — 22. Publ. Szk. dokszt. zawod. Łodygowice — 23. Publ. Szk. dokszt. zawod. Maków — 24. Publ. Szk. dokszt. zawod. Muszyna — 25. Publ. Szk. dokszt. zawod. Myślenice — 26. Publ. Szk. dokszt. zawod. Nowy Targ — 27. Publ. Szk. dokszt. zawod. Oświęcim — 28. Publ. Szk. dokszt. zawod. Piaski-Wielkie — 29. Publ. Szk. dokszt. zawod. Pilzno — 30. Publ. Szk. dokszt. zawod. Rabka — 31. Publ. Szk. dokszt. zawod. Stary Sącz — 32. Publ. Szk. dokszt. zawod. Skawina — 33. Publ. Szk. dokszt. zawod. Sucha — 34. Publ. Szk. dokszt. zawod. Szczakowa — 35. Publ. Szk. dokszt. zawod. Szczucin — 36. Publ. Szk. dokszt. zawod. N. 1 Tarnów — 37. Publ. Szk. dokszt. zawod. N. 2 Tarnów — 38. Publ. Szk. dokszt. zawod. N. 1 Wadowice — 39. Publ. Szk. dokszt. zawod. N. 1 Wieliczka — 40. Publ. Szk. dokszt. zawod. Zakopane — 41. Publ. Szk. dokszt. zawod. Zator — 42. Publ. Szk. dokszt. zawod. Żywiec — 43. Publ. Szk. dokszt. zawod. N. 1 Będzin — 44. Publ. Szk. dokszt. zawod. N. 2 Będzin — 45. Publ. Szk. dokszt. zawod. Czeladź — 46. Publ. Szk. dokszt. zawod. N. 1 Częstochowa — 47. Publ. Szk. dokszt. zawod. N. 2 Częstochowa — 48. Prywat. Szk. dokszt. zaw. Związku Rzem.-Żydów Częstochowa — 49. Publ. Szk. dokszt. zawodowa Dąbrowa Gór. — 50. Pryw. Szk. dokszt. zawod. Koło P. Z. N. Szk. Powsz. Jędrzejów — 51. Publ. Szk. dokszt. zawod. Końskie — 52. Publ. Szk. dokszt. zawod. Miechów — 53. Publ. Szk. dokszt. zawod. Olkusz — 54. Publ. Szk. dokszt. zawod. Opoczno — 55. Publ. Szk. dokszt. zawod. N. 1 Sosnowiec — 56. Publ. Szk. dokszt. zawod. N. 2 Sosnowiec — 57. Publ. Szk. dokszt. zawod. Włoszczowa — 58. Publ. Szk. dokszt. zawod. Wolbrom — 59. Publ. Szk. dokszt. zawod. Dębowiec — 60. Pryw. Szk. dokszt. zawod. Poręba k/Z. — 61. Publ. Szk. dokszt. zawod. Szczekociny — 62. Pryw. Męska Szk. Wiertnicza Zach. Oddz. St. P. Inż. Przem. Naft. Jasło.

V. Inż. Rudolphi Karol, wizytator szkół: 1. Państw. Szk. Ślusarska w Świątnikach Górnych — 2. Państw. Szk. Przemysłu Żelaznego Sułkowice — 3. Państw. Szk. Kołodziej-

sko-Kowalska Grybów — 4. Pryw. Męska Szk. Rzem.-Przemysł. Tow. Salezjańskiego Kielce; Prywat. Szk. Stolarska Tow. Salezjańskiego I. kl. Kielce — 5. Pryw. Męska Szk. Rzem. Żyd. Tow. Szk. Lud. i Śred. w Krakowie — 6. Szk. Rzem.-Przemysł. przy Zakł. S-ki Akc. Wielk. Piec. i Zakł. Ostrowieckich w Ostrowcu n/K. — 7. Pryw. Szk. Rzem. Tow. „Powściągliwość i Praca" w Pawlikowicach; a) Pryw. Szk. Mechaniczna, b) Pryw. Szk. Stolarska — 8. Szkoła Rzemieślniczo-Przemysł. im. Kilińskiego w Radomiu — 9. Publ. Szk. dokszt. zaw. Chrzanów— 10. Publ. Szk. dokszt. zaw. Grybów — 11. Publ. Szk. dokszt. zaw. dzienna Kraków — 12. Publ. Szk. dokszt. zawod. Mielec — 13. Publ. Szk. dokszt. zawod. N. 1 Nowy Sącz — 14. Publ. Szk. dokszt. zawod. N. 2 Nowy Sącz—15. Pryw. Szk. dokszt. zawod. Zw. Rzem. Chrześc. Busko-Zdrój — 16. Pryw. Szk. dokszt. zawod. P. M. Sz. Kielce — 17. Pryw. Szk. dokszt. zawod. Cech. Rzem. Ostrowiec Kiel. — 18. Pryw. Szk. dokszt. zawod. Państw. Wytw. Prochu Pionki — 19. Publ. Szk. dokszt. zawod. N. 1 Radom — 20. Publ. Szk. dokszt. zawod. N. 2 Radom — 21. Pryw. Szk. dokszt. zawod. Tow. Rzemieśl. Sandomierz — 22. Pryw. Szk. dokszt. zawod. Tow. Przyj. Szk. Śred. Skarżysko — 23. Pryw. Szk. dokszt. zawod. Państw. Fabr. Amun. Skarżysko — 24. Publ. Szk. dokszt. zawod. Siersza — 25. Publ. Szk. dokszt. zawod. Trzebinia — 26. Publ. Szk. dokszt. zawod. Krzeszowice — 27. Publ. Szk. dokszt. zawod. Niepołomice — 28. Publ. Szk. dokszt. zawod. Bochnia — 29. Publ. Szk. dokszt. zawod. Ropczyce — 30. Pryw. Szk. dokszt. zawod. Akc. Tow. Starachowickiego Starachowice — 31. Pryw. Szk. dokszt. zawod. Funduszu Pracy Zajezierze — 32. Wojew. Instytut Rzemieślniczo-Przemysłowy w Krakowie — 33. Pryw. Ślus.-Monterskie Kursy pyrot. wiecz. Tow. Wojskowo-Technicznego przy Stow. Inżyn. Mech. Polskich w Skarżysku Kam. — 34. Dwuletnie Kursy Instrukt. Fabr. Amun. w Skarżysku Kam. — 35. Dwuletnie Kursy Instrukt. Zakł. Staroch. w Starachowicach. — 36. Jednor. Kursy Puszkarskie w Starachowicach.

VI. Aniela Sowówna, wizytator szkół: Średnie Szkoły zawodowe: 1. Kraków, Państw. Szkoła Zawodowa Żeńska, a) Państw. Gimnazjum Krawieckie, b) Państw. Gimnazjum Bieliźniarskie — 2. Radom, Państw. Szk. Zawod. Żeńska, Państw. Gimn. Krawieckie — 3. Sosnowiec, Państw. Szk. Zawod. Żeńska — 4. Chmielnik Kielecki, Pryw. Szk. Zawod. Żeń. im. Król. Jadwigi — 5. Częstochowa, Państw. Gimn. Krawieckie Żeń. — 6. Częstochowa, Pryw. Szk. Przem.-Handl. Żeń. SS. Zmartw. Pańskiego — 7. Kraków, Pryw. Szk. Średn. Zaw. Żeń. im. Św. Andrzeja — 8. Kraków, Pryw. Szk. Zawod. dla dziewcząt Żyd. Ogniska Pracy — 9. Nowy Sącz, Pryw. Szk. Przem. Żeń. Tow. Szkoły Ludowej — 10. Ostrowiec Kiel., Pryw. Szk. Śred. Zaw. Żeń. Polskiej Macierzy Szkoln. — 11. Skałka, Pryw. Śred. Szk. Zaw. Żeń. Pol. Macierzy Szkol. — 12. Suchedniów, Średnia Szk. Zaw. Żeń. Stow. „Nauka i Praca" — 13. Szczakowa, Pryw. Śred. Szk. Zaw. Żeń. Tow. Szk. Lud. — 14. Tarnów, Pryw. Śred. Szk. Zaw. Żeń. im. Konopnickiej. Szkoły rzemieślniczo - przemysłowe. 1. Częstochowa, Pryw. Żeń. Szk. Zaw. Stow. Dzieła Serca Jezusowego, Pryw. Szk. Kraw.-Bieliźniarska Żeń. Stow. Dz. Ser. Jez. — 2. Częstochowa, Pryw. Żeń. Szk. Kraw.-Bieliźn. Tow. „Samopomoc", Prywat. Żeńska Szk. Kraw.-Bieliźn. Tow. „Samopomoc" — 3. Kielce, Pryw. Żeńska Szk. Zawod. Pol. Macierzy Szkolnej, Pryw. Żeń. Gimn. Krawieckie Pol. Mac. Szk.— 4. Klimontów, Pryw. Żeń. Szk. Zaw. Stow. „Nauka i Praca" — 5. Mariówka, Pryw. Żeń. Szk. Kraw.-Bieliźn. Tow. „Samopomoc" — 6. Maków Podhal., Państw. Żeń. Szk. Zawodowa — 7. Mielec, Pryw. Żeń. Szk. Kraw.-Bieliźn. Stow. Popier. Szkół Zawod. — 8. Radom, Pryw. Żeń. Szk. Zaw. Pol. Katol. Tow. Opieki nad Dziewczętami — 9. Sosnowiec, Pryw. Żeń. Szk. Rzemiosł im. ks. kan. Franc. Raczyńskiego — 10. Stopnica, Pryw. Żeń. Szk. Zaw. Zgromadzenia SS. Kanoniczek, Prywat. Żeńska Szk. Kraw.-Bieliźn. Zgrom. SS. Kanon. Szkoły gospodarcze: 1. Częstochowa, Państw. Żeń. Szk. roczna przysposobienia w gospodarstwie rodzinnym I i II stopnia — 2. Kraków, Miejska Żeń. Szk. roczna przysp. w gospod. rodz. I i II stopnia — 3. Kraków, Pryw. Szk. Hotelarska — 4. Mariówka Opoczyńska, Pryw. Żeń. Szk. rocz. przyspos. w gospod. rodz. Tow. „Samopomoc" — 5. Nowy Sącz, Prywat. Żeńska Szk. Gosp. Dom. SS. Niepokalanego Pocz. N. M. P., Roczna szkoła przysp. w gospod. rodz. I i II stop. — 6. Sosnowiec, Pryw. Żeń. Szk. Gospod. im. Gen. Jadw. Zamoyskiej, Tow. Szkół Śred. — 7. Staniątki, Pryw. Żeń. Szk. rocz. przysposob. w gosp. rodz. SS. Służebniczek — 8. Sandomierz, Pryw. Żeń. Szk. rocz. przysp. w gosp. rodz. Tow. „Samopomoc" — 9. Stryszawa, Pryw. Żeń. Szk. rocz. przysp. w gosp. rodz. Zgrom. SS. Zmartwych. Pańsk. — 10. Tarnów,

Pryw. Żeń. Śred. Żydow. Szk. Gospod. Mgr. Emmy Epsteinówny — 11. Zakopane, Państw. Żeń. Szk. Hotelarsko-Przemysłowa — 12. Zakopane-Kuźnice, Pryw. Żeń. Szk. roczna przysp. w gosp. rodz. I i II stop. Fundacji Zakł. Kurnickich. Szkoły dokształcające zawodowe: 1. Biała N. 2 — 2. Częstochowa N. 3 — 3. Częstochowa żeń. dla żyd. — 4. Jasło N. 2 — 5. Kraków N. 16 — 6. Kraków N. 17 — 7. Sosnowiec N. 3 — 8. Tarnów N. 3 — 9. Wadowice N. 2 — 10. Wieliczka N. 2.

VII. Inż. Władysław Witkowski, wizytator szkół: 1. Spółdzielczo-Handlowa, Kozienice — 2. 4 kl. męska Stow. Kup. Polskich, Radom — 3. 4 kl. żeńska Stow. Kup. Polskich, Radom — 4. 3 kl. Koed. Tow. Przyj. Szkół Średnich, Skarżysko — 5. 3 kl. Koed. T. N. S. W., Ostrowiec, Gimnazjum Kupieckie Koed., Ostrowiec — 6. 4 kl. Koed. Stow. Kupców, Kielce, Gimnazjum Kupieckie Koed., Kielce — 7. 2 let. Liceum Żeńskie SS. Zmartw., Częstochowa—8. 4 kl. Żeń. Handl. SS. Zmartw., Częstochowa, Gimn. Kup. Żeńskie, Częstochowa — 9. 4 kl. Koed. Stow. Kup. Polskich, Częstochowa, Gimn. Kup. Koed., Częstochowa — 10. 3 kl. Koed. Stow. Kup. Polskich, Zawiercie — 11. 3 kl. Koed. Stow. Kup. Pol., Dąbrowa Gór., Gimn. Kupieckie Koed., Dąbrowa Gór. — 12. 3 kl. Żeń. Związku Drob. Kup., Będzin — 13. 4 kl. T. Płockiego, Sosnowiec — 14. 4 kl. Żeń. im. Król. Jadwigi, Sosnowiec, Gimn. Kupieckie Żeńskie, Sosnowiec — 15. Gimn. Kupieckie Męskie St. K. P., Sosnowiec — 16. 4 kl. Państw. Szk. Handl., Biała, Gimn. Kup. Koed., Biała — 17. 3 kl. Państw. Szk. Handl., Tarnów, Gimnazjum Kup. Koed., Tarnów — 18. 3 kl. Koed. Tow. Popierania Handlu Polskiego, Jasło, Gimn. Kup. Koed., Jasło — 19. 3 kl. Koed. Tow. Szk. Handl., Nowy Sącz, Gimn. Kup. Koed., Nowy Sącz — 20. 3 kl. Koed. Tow. Op. Młodz., Zakopane — 21. Jedn. Szk. P. Kup. Miejskich, Dębica — 22. Jedn. Szk. P. Kup. Miejskich, Żywiec — 23. 2 let. Inst. Adm. Gospodarczy, Kraków — 24. 4 let. Żeńska Ekon.-Handl., Kraków, Gimn. Kupieckie Żeńskie, Kraków — 25. 4 let. Męska Ekon.-Handl., Kraków, Gimn. Kupieckie Żeńskie, Kraków — 26. 3 kl. Żyd. Absolw. W. S. H., Kraków — 27. 2 kl. Kupiecka Tow. Szk. Kup., Kraków — 28. Jedn. Szk. Przysp. Kup. Pr. St. Nycza, Kraków — 29. Jedn. Szk. P. K. „Cheder Jozi“, Kraków — 30. Jedn. Szk. P. Kup. Żyd. Stow. N. Szk. Śred. i P., Tarnów — 31. 32. 33. Dokształcające: Kraków N. 20, Kraków N. 21, Kraków N. 22.

115.

KONKURSY

z terminem czterotygodniowym od daty ukazania się niniejszego Nru Dziennika Urzędowego.

Inspektor Szkolny Miejski w Krakowie ogłasza konkurs na stanowisko kierownika publicznej szkoły powszechnej 7 klasowej męskiej Nr. 36 im. P. Skargi w Krakowie.

Od kandydatów wymagany jest Wyższy Kurs Nauczycielski.

Udokumentowane podania należy wnosić w drodze służbowej do Inspektoratu Szkolnego Miejskiego w Krakowie, ul. Podzamcze 1.

Inspektor Szkolny w Krakowie ogłasza konkurs na następujące posady kierowników:

1) 3-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Nieszkowicach Wielkich, powiecie bocheńskim,
2) 3-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Targowisku, pow. bocheńskim,
3) 2-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Bolęcinie, pow. chrzanowskim,
4) 2-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Czernej, pow. chrzanowskim,
5) 2-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Gorzowie, pow. chrzanowskim,
6) 2-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Ostrężnicy, pow. chrzanowskim,
7) 2-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Rudnie, pow. chrzanowskim,
8) 3-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Ostrężnicy, pow. chrzanowskim,
9) 4-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Woli Filipowskiej, pow. chrzanowskim,
10) 5-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Filipowicach, pow. chrzanowskim,
11) 2-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Grajowie, pow. krakowskim,
12) 3-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Czułowie, pow. krakowskim,
13) 3-klasowej publicznej szkoły powszechnej (fundacyjnej) w Dobranowicach, pow. krakowskim,
14) 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Czernichowie, pow. krakowskim,

15) 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Prokocimiu, pow. krakowskim,
16) 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej żeńskiej w Wieliczce.

Należycie udokumentowane podania należy wnosić drogą służbową do Inspektoratu Szkolnego w Krakowie — ul. Podwale 1 (II. p.).

Kuratorium unieważnia konkurs na stanowisko kierownika 2-klasowej publicznej szkoły powszechnej koedukacyjnej w Stróży, powiecie limanowskim.

116.

KOMUNIKATY.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego jest w posiadaniu nieodebranych akcji Banku Polskiego, wystawionych na następujące osoby:

1. Szołkowską Malwinę,
2. Kluge Wiktora, cedowana na Kurłowiczową Marię.

Ministerstwo wzywa zainteresowanych, by zgłosili miejsce swego pobytu i udowodnili prawa do powyższych akcji.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego rozporządzeniem z dnia 7 października 1936 r. Nr. II. S. 6790/36 oznajmiło, że Prezydium Unii Polskich Związków Obrończyń Ojczyzny wyraża podziękowanie młodzieży, która brała udział w tegorocznym konkursie Żeńskiego Fidac'u.

Zarazem Ministerstwo oznajmiło, że przesłało nagrody następującym uczniom (enicom):

I nagroda — Medal złoty — Wiesław Choiński, uczeń kl. VII. Państwowego Gimnazjum im. Staszica w Lublinie.

II nagroda — Medal srebrny — Maria Kubranowicz, uczenica VII kl. Gimnazjum Sióstr Urszulanek w Kołomyi.

III nagroda — Medal bronzowy — Jadwiga Baniówna, uczenica kl. VII Gimnazjum Sióstr Urszulanek w Stanisławowie.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zarządzeniami: z dn. 15. IV. 1936 r. N. II. S. 1687/36, z dn. 25. VIII. 1936 r. N. II. S. 5476/36, z dn. 26. VIII. 1936 r. N. II. S. 5522/36 i z dn. 22. IX. 1936 r. N. II. S. 5635/36 — na podstawie §§ 1 i 3 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dn. 27. III. 1933 r. (I. Pr. 341/33) w sprawie ubioru młodzieży szkół prywatnych — ustaliło numery dla następujących szkół na terenie Okręgu Szkolnego Krakowskiego, a mianowicie: 1) Kielce, pryw. gimn. żeń. im. M. Curie-Skłodowskiej, N. 403; 2) pryw. gimn. żeń. im. Król. Jadwigi, N. 405 — 3) Kozienice, pryw. gimn. koed. Magistratu Miasta, N. 420 — 4) Mariówka, pryw. gimn. żeń. im. Król. Jadwigi, N. 424 — 5) Bochnia, pryw. gimn. żeń. im. Kl. Hoffmanowej, N. 425 — 6) Jordanów, pryw. gimn. koed. Magistratu Miasta, N. 427 — 7) Kraków, pryw. gimn. żeń. im. Fr. Preisendanza, N. 431; 8) pryw. gimn. żeń. im. Św. Rodziny, N. 433; 9) pryw. gimn. żeń. im. S. Münichowej, N. 435; 10) pryw. gimn. żeń. im. SS. Kanoniczek, Św. Ducha, N. 436; 11) pryw. gimn. żeń. Instytut Marii, N. 441 — 12) Rabka, pryw. gimn. żeń. SS. Najśw. Rodziny z Nazaretu, N. 455 — 13) Tarnów, pryw. gimn. żeń. im. Św. Jadwigi, N. 463.

Kuratorium zaznacza przy tym, że wyżej wymienione gimnazja otrzymały numerację w związku z przyznaniem praw szkół państwowych na rok szkolny 1936/37 z wyjątkiem oznaczonego pod L. 10 pryw. gimn. żeńsk. SS. Kanoniczek Św. Ducha w Krakowie, któremu Min. W. R. i O. P. ustaliło numer, chociaż gimnazjum to nie posiada praw szkół państwowych.

Zawiadamia się, że Drukarnia Państwowa pismem z dnia 24 sierpnia 1936 r. Nr. 4168/K powierzyła do dnia 30. IX. 1937 r. Księgarni „Polonia" w Sosnowcu sprzedaż świadectw i druków szkolnych.

Kuria Biskupia w Sandomierzu ustanowiła ks. Magistra Władysława Gaca wizytatorem nauki religii rzymsko-katolickiej we wszystkich szkołach powszechnych tak publicznych jak i prywatnych, znajdujących się w obrębie diecezji sandomierskiej.

Kuria Biskupia w Kielcach ustanowiła ks. kanonika Dra Pawła Tochowicza wizytatorem religii rzymsko-katolickiej w szkołach średnich i powszechnych na terenie diecezji kieleckiej.

Zawiadamia się, że Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego rozporządzenie z dnia 9 września 1936 r. Nr. IV. Szt. 10436/36 poleciło uwadze film p. t. „Pasteur", uznany przez Komisję Oceny Filmów za „dozwolony dla młodzieży od lat 10" oraz za „kształcący". Film ten nadaje się głównie dla młodzieży szkół średnich.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego rozporządzeniem z dnia 24. IX. 1936 roku Nr. Szt. 42/2/36 poleciło uwadze film podróżniczy p. t. „Kły i pazury", jako nadający się do wyświetlania przed młodzieżą szkół powszechnych i średnich.

Kierownictwo Zaopatrzenia Uzbrojenia komunikuje, że wobec zastosowania do masek p-gazowych R. S. C., naprawianych w Warszt. Napr. Sprz. P-gazowego przy składnicach uzbrojenia, nagłowi sprężynkowych (zamiast z taśm gumowych) i szybek okularowych szklanych (zamiast celofanowych), koszt naprawy masek p-gaz. R. S. C. jest obecnie wyższy i wynosi:

1) dla maski nieużywanej (z zapasów), 3,00 zł.
2) dla maski użytku bieżącego (dawna I grupa) 3,50 zł.
3) regeneracja pochłaniacza węglowego, 2,10 zł.
4) naprawa pochłaniacza „S" 0,10 zł.

Maski p-gazowe, wymienione pod 1) i 2), rozumieją się jako maski właściwe, t. j. maski w puszkach, lecz bez pochłaniaczy.

Regenerację pochłaniaczy węglowych i naprawę ubrań ochronnych w dalszym ciągu uskuteczniać będzie tylko Filia Nr. 1 Głównej Składnicy Uzbrojenia Nr. 1 w Zegrzu.

Koszty naprawy ubrań ochronnych i innego sprzętu p-gaz. ustalane będą każdorazowo po dokonanej naprawie.

Koszty naprawy sprzętu p-gazowego są pokrywane przez instytucje (oddziały), nadsyłające sprzęt do naprawy, na podstawie rachunków składnic uzbrojenia, przy których sprzęt był naprawiony.

Koszty transportów sprzętu p-gaz. do naprawy i po naprawie pokrywają instytucje (oddziały), których własnością jest przesyłany sprzęt.

Nakładem Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie ukazał się z druku „Mały Rocznik Statystyczny" 1936.

Wydawnictwo to zostało zatwierdzone przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do użytku szkolnego jako książka pomocnicza dla nauczycieli szkół ogólnokształcących oraz jako książka do bibliotek uczniowskich w szkołach średnich ogólnokształcących i zakładach kształcenia nauczycieli.

Wobec istnienia różnych wydań Pisowni Polskiej, opartej na uchwałach Komitetu Ortograficznego Polskiej Akademii Umiejętności, wyjaśnia się w związku z rozporządzeniem Pana Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 24 czerwca 1936 Nr. II Pr.-3806/36 o wprowadzeniu w szkołach nowej ortografii, że jedynie autoratywnym wydaniem Pisowni Polskiej jest wydanie w nakładzie Polskiej Akademii Umiejętności.

Cena 1 egzemplarza wynosi 75 groszy.

Przy zakupie 100 egzemplarzy lub więcej cena 1 egzemplarza wyniesie 70 groszy.

Wyszedł z druku nakładem Zarządu Głównego L. O. P. P. podręcznik Władysława Jerchy p. t. „Organizacja Obrony Przeciwlotniczej Domów Mieszkalnych" z przedmową Mjr. Antoniego Wyszyńskiego, Dyr. Biura Wojsk. M. S. Wewn.

Podręcznik ten obejmuje całokształt organizacji O. P. L. domów mieszkalnych i ich bloków, zawiera niezwykle cenny i aktualny materiał zarówno dla jednostek organizujących O. P. L., jak również dla najszerszych warstw społeczeństwa.

Podręcznik jest do nabycia w Ośrodku Propagandy L. O. P. P. w Krakowie, przy ul. Br. Pierackiego L. 1, na prowincji w Zarządach Obwodów Powiatowych L. O. P. P. w cenie zł. 1 za egzemplarz.

Ukazała się Feliksa Bursy książka p. t. „Organizacja pracy dydaktycznej i wychowawczej w szkole powszechnej na zasadach statutu".

Jest to pierwsza praca, ujmująca całokształt spraw wychowaczych i dydaktycznych w oparciu o statut szkoły powszechnej.

W książce omówił autor dział V i VI statutu, podając sposoby konstruowania i realizowania planu wychowawczego oraz dydaktycznego i z tego względu książka ta stanowi poważną pomoc dla kierowników i nauczycieli szkół powszechnych. Nauczyciel, przygotowujący się do egzaminu praktycznego, znajdzie w niej wskazówki należytego organizowania swej pracy.

Ważne dla szkolnictwa hadlowego wszelkich stopni. Gimnazjum Kupieckie Żeńskie i Gimnazjum Kupieckie Męskie w Krakowie (Kapucyńska 2), wydały sprawozdania za I-szy rok istnienia gimnazjów kupieckich. W sprawozdaniach tych znajdą R. Ped. Szkół handl. i gimnazjów kupieckich b. dużo cennego materiału orientującego i ułatwiającego realizację nowego ustroju. Wydawnictwa tę więc winny znaleźć się w bibliotece każdej szkoły handlowej, czy kupieckiej, stanowią bowiem cenny dorobek naszej skromnej literatury z dziedziny kształcenia kupieckiego. Wartość tych wydawnictw podnosi fakt, iż są one wynikiem doświadczeń i rzetelnego przygotowania autorów.

Ukazał się już zeszyt wrześniowy (tomu IV) wydawnictwa encyklopedycznego „Świat i Życie" (Książnica-Atlas, red. Prof. Dr. Z. Łempicki). Zeszyt ten zawiera szereg interesujących artykułów wprowadzających czytelnika w rozmaite dziedziny nauki i życia.

Szczepienia i szczepionki Prof. Dr. L. Hirszfelda jest tylko dokończeniem pięknego artykułu, który ukazał się w zeszycie czerwcowym (6) tegoż wydawnictwa.

W artykule Szekspir stara się Prof. Dr. A. Tretiak rozwikłać dwie tajemnice, dotyczące Szekspira: tak niedawno jeszcze szeroko komentowaną w pismach tajemnicę osoby wielkiego twórcy teatru angielskiego, a przede wszystkim — tajemnicę jego geniuszu. Prof. Dr. Z. Łempicki w artykule Średniowiecze rzuca zupełnie nowe światło na tę epokę tak ciekawą, a tak długo pogardzaną i fałszywie rozumianą. Istotny sens i treść średniowiecza dopiero wiek XX, a właściwie epoka powojenna była w stanie odkryć i zrozumieć. „Rosyjski myśliciel Bierdiajew — pisze prof. Z. Łempicki — określił epokę powojenną jako nowe średniowiecze i zalecił społeczeństwom skupianie się, jak w średniowieczu, wokoło idei i ideałów chrześcijańskich". W wielu artykułach z dziedziny fizyki, jak Kwanty, Promieniowanie, Fala, Atom i t. d. były omawiane kwestie, związane z zagadnieniem światła. W artykule więc Światło spolaryzowane Prof. Dr. St. Ziemecki nie wraca do tematów, poruszanych w wyżej wymienionych artykułach. Zajmuje się tu wyłącznie światłem spolaryzowanym, światłem, którego oko nasze nie odróżnia od światła zwykłego, a które zaczyna grać coraz większą rolę w życiu praktycznym. Światłem spolaryzowanym bowiem posługuje się dziś kino dźwiękowe i radiotelegraf; nawet fotograf uliczny, gdy chce poprzez szybę dokonać zdjęcia wystawy sklepowej, używa filtru polaryzacyjnego. W artykule Tatarzy rehabilituje Prof. Dr. T. Kowalski dawnych najeźdźców, postrach naszych przodków. Dr. Z. Klemensiewicz daje w artykule Taternictwo szereg niezmiernie pożytecznych wskazówek i informacji niezbędnych dla tych Czytelników, którzy uprawiają wycieczki wysokogórskie. Temat tak interesujący każdego, jak Teatr, to „Zwierciadło życia", opracował Dr. Z. Nowakowski. Autor stara się, pomijając wszystkie czynniki drugorzędne, które napozór tylko stanowią składniki istotne, rozpatrzeć istotę teatru. Ale wtedy... „stajemy — pisze autor — przed zagadką i tajemnicą, która nie da się zamknąć w ramy definicji". Niezmiernie interesujący jest syntetyczny artykuł Technika Dr Inż. B. Biegeleisena. W sposób przystępny nawet dla Czytelnika niewykształconego filozoficznie pisze o teorii poznania Prof. Dr. R. Ingarden. Dotąd w literaturze niespotykanym zjawiskiem jest próba popularyzacji tak trudnego zagadnienia, jak teoria względności. Dr. L. Infeld stara się, pomijając niezbędną do prawdziwego zrozumienia zagadnienia wyższą matematykę, dać możliwie jasny i zrozumiały wykład o teorii względności.

Zeszyt wrześniowy wydawnictwa encyklopedycznego „Świat i Życie" (Książnica-Atlas, red. Prof. Dr. Z. Łempicki) zawiera szereg niezmiernie interesujących artykułów, omawiających zarówno zagadnienia czysto naukowe, jak i kwestie, związane z życiem potocznym, które interesują szeroki ogół Czytelników. Taką sprawą obchodzącą żywo nie tylko młodzież naszą, lecz i większość inteligencji jest stan szkolnictwa wogóle, a zwłaszcza szkolnictwa polskiego. Żyjemy w okresie reformy szkolnej, która za cel postawiła sobie z trzech różnych ustrojów szkolnych, pozostałych na ziemiach polskich po zaborcach, stworzyć jeden polski, dostosowany do celów zadań i potrzeb Polski zjednoczonej. Szkoła w Polsce odrodzonej ma przede wszystkim wychować i kształcić nowych obywateli, orientujących się w swoich obowiązkach wobec własnego państwa.

Artykuł Szkolnictwo M. Dzierzbickiej daje przejrzysty obraz całego ustroju szkolnego od przedszkoli poprzez szkoły powszechne, średnie i zawodowe aż po szkoły akademickie. Załączone tabelki pozwalają Czytelnikowi szybko zorientować się w tej tak nowej dla ogółu Czytelników kwestii.

Poza tym zeszyt wrześniowy „Świata i Życia" zawiera następujące artykuły: Szczepienie — Prof. Dr. L. Hirszfeld, Szekspir — Prof. Dr. A. Tretiak, Średniowiecze — Prof. Dr. Z. Łempicki, Światło spolaryzowane — Prof. Dr. St. Ziemecki, Tatarzy — Prof. Dr. T. Kowalski, Taternictwo — Dr. Z. Klemensiewicz, Teatr — Dr. Z. Nowakowski, Technika — Dr. Inż. B. Biegeleisen, Teoria poznania — Prof. Dr. R. Ingarden, Teoria względności — Dr. L. Infeld, Tkanki — Dr. R. Słonimski.

Liczne i starannie dobrane ilustracje są prawdziwą ozdobą tego wydawnictwa.

F. Śliwiński i J. Hełczyński: „Słowniczek Ortograficzny dla kl. V—VII szkół powszechnych". Wydanie II, zmienione zgodnie z nową pisownią, zatwierdzoną przez Min. W. R. i O. P. w 1936 r. Str. XII, 148. Cena zł. 1.10. Nakład Książnicy-Atlasu.

Instytut Oświaty Dorosłych przeprowadził się z ulicy Nowogrodzkiej 21 na ulicę Reja 9, dom Zrzeszenia Organizacyj Oświatowo-Kulturalnych (dojazd tramwajami: 25, 17, 7). Telefon 8.78-03.

117.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

Młodzież w niebezpieczeństwie.

Obniżenie kultury towarzyskiej i obyczajowej wśród dzisiejszej młodzieży staje się zastraszające. Kto obserwuje uczniów i uczenice w ich wzajemnym obcowaniu koleżeńskim, kto słyszy, jakich zwrotów używają w rozmowie, lub widzi, jak zachowują się w miejscach publicznych: na ulicy, w parkach, w wagonach kolejowych, na wystawach, wycieczkach i t. p. — ten nabiera smutnego przeświadczenia o triumfie bezprzykładnego niekiedy chamstwa, a w każdym razie rażącej brutalności, które kulturalnie dziesiątkują szeregi naszej młodzieży. Gdybyż to jednak chodziło tylko o formę towarzyskiego obcowania! Tej formie bardzo często odpowiada istotna treść, ujawniająca się w obniżeniu kultury obyczajowej. Do grzechów, niestety, drobnych wypadnie już zaliczyć włęsanie się po ulicach niekiedy do późna w noc, przebywanie na dworcach lub w parkach w godzinach pracy szkolnej, tłumne nawiedzanie ordynarnych teatrzyków rewiowych czy przyglądanie się nieodpowiednim programom kinowym, skoro dyrektorzy szkół jakże często nie mogą sobie poradzić z nagminnie ujawniającą się w szkole plagą kradzieży, skoro tajemnicą Poliszynela jest fakt, że zarówno chłopcy jak dziewczęta przedwcześnie żyją pełnią życia płciowego, ponosząc wszelkie i, niestety, smutne tego zjawiska konsekwencje, skoro od czasu do czasu — a dość często — sumienie publiczne wstrząsa jakiś niezwykły, a potworny w swej treści wypadek, którego bohaterem jest chłopiec czy dziewczyna z ławy szkolnej. Sumienie publiczne szybko jednak wraca do równowagi, uspokojone przeświadczeniem o wyjątkowości zdarzenia. A przecież okłamywać się nie należy. Dzieje się źle. Periculum in mora!

Więcej w tym niewątpliwie winy domu, niż szkoły, więcej ujemnego wpływu środowiska pozaszkolnego, poprostu ma się tu do czynienia z odbiciem cech powojennego społeczeństwa i jego nagminnych niedomagań. Dzieci nie biorą tego z siebie, ale z bliższego lub dalszego otoczenia, z przykładów życia, z książek, które czytają — a do bolączek w tej dziedzinie policzyć wypadnie — mówiąc nawiasem — i tę, że „młodzież i szkoła“ stają się modni w literaturze i że do naświetlania czy rozstrzygania problematów młodzieżowo-pedagogicznych zabierają się ludzie nie zawsze i nie zupełnie do tego powołani, którzy w najlepszym razie ostrzem krytyki czy ironii druzgocą, nic wzamian nie budując, a w gorszych wypadkach poprostu gonią za tanią sensacją. A jaka jest „dworność“ i jaka „kultura słowa“ niektórych poczytnych, zwłaszcza wśród młodzieży, elaboratów literackich — o tym opowiadać nie potrzeba. Soczyste lekcje chamstwa i brutalności — znamy je wszyscy.

Trzeba dzwonić na alarm. W imię przyszłości narodu i państwa trzeba od narzekania, konstatowania, analizowania czy poprostu przymykania oczu przejść do czynu. Najwyższy czas. I czynu w tej dziedzinie spodziewać się należy przede wszystkim od szkoły, która jest powołana nie tylko do wychowywania ludzi zdrowych i uczciwych, ale także do pozytywnego wpływania na środowisko, które obok szkoły młodzież wychowuje.

Szkoła winna się odwołać do współpracy i pomocy społeczeństwa, wezwać go do współdziałania, do zwrócenia się frontem ku młodzieży i jej obyczajności. W szczuplejszym zakresie wypadnie to zrobić na terenie jednego zakładu przez stałe i systematyczne uświadamianie rodziców i opiekunów o grzechach młodzieży i o zasadach, jakie winny być w nią wpajane, przez uporczywe aż w końcu skuteczne przekonywanie, że szkoła sama bez domu nic tu nie poradzi i że dom w pierwszym rzędzie może i powinien oddziaływać na uczniów w kierunku podnoszenia ich ogłady towarzyskiej i tępienia objawów złej obyczajności. Ale także musi dawać odpowiedni przykład: w imię dobra i zdrowia przyszłego pokolenia musi baczyć na siebie.

Na tym szczuplejszym zakresie działania nie trzeba jednak poprzestawać. Od rodziców i opiekunów, zainteresowanych bezpośrednio, trzeba przejść do szerszych kręgów społeczeństwa, aby mobilizować je do walki ze złem. W każdej miejscowości od grupy dyrektorów czy nauczycieli szkół winna wyjść inicjatywa założenia Towarzystwa Opieki nad młodzieżą. Celem takiego Towarzystwa będzie istotne roztaczanie opieki nad uczniami i uczenicami szkół, względnie wogóle nad nieletnimi, aby uchronić ich od wpływów szkodliwych i tępić wśród nich objawy chamstwa czy zepsucia. Towarzystwo powinno posiadać swój statut, przez władze zatwierdzony, i zatroszczyć się o ścisły kontakt z władzami administracyjnymi i szkolnymi w celu wzywania tych władz do pomocy, gdy tego zachodzi potrzeba. Członków musi mieć Towarzystwo jak najwięcej, a wszyscy, zapisując się do Towarzystwa, powinni być świadomi, że na członka spada obowiązek czynnego reagowania we wszystkich wypadkach dostrzeżonych niewłaściwości. Młodzież musi odczuwać, że zwrócone są na nią oczy społeczeństwa i że chamstwo, brutalność czy inna nie-

właściwość w zachowaniu spotka się natychmiast z należną odprawą, że uchodzić bezkarnie nie będzie, że reagować może i powinien każdy obywatel, nie tylko zwierzchnik szkolny czy członek rodziny. Legitymacja członka Towarzystwa opieki nad młodzieżą powinna sprowadzać magiczny skutek natychmiastowego posłuszeństwa ze strony młodzieży, a w razie potrzeby współdziałanie ze strony organów bezpieczeństwa czy jakichkolwiek czynników kontrolnych. Członek Towarzystwa reaguje w stosunku do kas teatralnych czy kinowych, gdy dostrzega, że sprzedają one bilety na przedstawienia dla młodzieży niedozwolone, członek Towarzystwa może zażądać usunięcia z miejsca publicznego dziewczyny lub chłopca, gdy to miejsce jest dla nich niestosowne, a wylegitymować młodzież, gdy zachowuje się niewłaściwie, członek Towarzystwa ma prawo pociągać do odpowiedzialności osoby, które świadomie lub nieświadomie demoralizują nieletnich. Gdy członków Towarzystwa będzie naprawdę wielu, opieka i kontrola nad młodzieżą wzmoże się znakomicie, a społeczeństwo będzie miało poczucie dobrze spełnionego obowiązku wychowawczego.

Obok zadań kontrolnych Towarzystwa opieki nad młodzieżą mogą wykonywać szereg czynności pozytywnych, zmierzających do zaspokojenia zarówno duchowych, jak i materialnych potrzeb uczniów i uczenic. Towarzystwa mogą zakładać i utrzymywać bursy, prowadzić biblioteki i czytelnie dla młodzieży, organizować specjalne przedstawienia teatralne, koncerty, odczyty, pokazy filmowe, mogą nawet posiadać swoje własne kina, urządzać czy ułatwiać urządzanie wycieczek i t. p. — oczywista wszystko i zawsze w ścisłym kontakcie z zarządami szkół. Towarzystwa opieki nad młodzieżą podejmują również propagandową akcję wśród najszerszych warstw społecznych pod hasłem: „dbaj o zdrowie moralne przyszłego pokolenia!"

Tak pojęte zrzeszenia społeczne mogą oddać nieocenione usługi sprawie, mogą i powinny przełamać bierność czy obojętność społeczeństwa, a szkole w jej pracy wychowawczej mogą przyjść z pomocą nader wydatną. Im większe jest miasto, im bardziej młodzież wymyka się w ludnym środowisku z pod opieki i kontroli, tym bardziej istnienie takiego Towarzystwa w danej miejscowości staje się niezbędne. W naszym Okręgu szkolnym należy oczekiwać, że w pierwszym rzędzie Kraków, Częstochowa, Radom, Kielce, Zagłębie Dąbrowskie, Tarnów, Biała wyłonią z pośród siebie pomienione Towarzystwa i staną się z kolei zachętą dla miejscowości pomniejszych; należy oczekiwać, że w każdym z tych ośrodków znajdą się wrażliwi na dobro młodzieży, ambitni i utalentowani działacze społeczni, którzy podejmą inicjatywę sfer pedagogicznych, takie Towarzystwo założą i wyprowadzą je na szerokie wody. Zadaniem Dyrekcyj czy Rad Pedagogicznych byłoby wyszukanie takich ludzi i spożytkowanie ich dla sprawy. Niech szkoły w danej miejscowości porozumieją się między sobą i rozpoczną wspólną akcję. Nie należy zwlekać.

Wciągnięcie szerokich warstw społecznych do pracy nad młodzieżą nie zwalnia szkoły od trudu wyrabiania w swych wychowankach obyczajności i ogłady towarzyskiej. Zadanie to w pierwszym rzędzie należy do niej.

Przede wszystkim trzeba młodzieży powiedzieć wyraźnie, co jej wolno, a czego nie wolno, — jasno sformułować swoje względem niej wymagania, aby oprzeć na nich zarówno plan wychowawczego oddziaływania, jak i należytą egzekutywę. Trzeba stworzyć podstawowe prawo szkolne. Do tego celu służyć będzie r e g u l a m i n d l a m ł o d z i e ż y, zawierający zasady jej zachowania się, a opracowany dla jednej szkoły, względnie dla grupy szkół w danej miejscowości. Regulamin taki musi być utrzymany w tonie kategorycznym, ale pozytywnym, powinien zawierać jak najmniej zakazów, a jak najwięcej wskazań właściwego postępowania. Nie może być nazbyt długi, aby mógł być zapamiętany. Raz ogłoszony, musi być święcie wykonywany.

Podstawy regulaminu, jak i w ogóle zasady urabiania w młodzieży ogłady towarzyskiej i obyczajności oparte być muszą o i d e a ł p e ł n i k u l t u r a l n e g o c z ł o w i e k a, o pojęcie „dżentelmena" w najszerszym tego słowa znaczeniu, u którego forma odpowiada treści, a treść zbudowana jest na prawach etyki i piękna. Należy młodzieży przy każdej sposobności ten ideał stawiać przed oczyma, wskazując w życiu, w nauce, w literaturze czy w historii przykłady wysokiego poczucia godności osobistej, prawdomówności, dyskrecji, taktu, wzory rycerskości względem kobiety, o której mniemanie winno być oparte na uczuciowo-etycznych podstawach stosunku chłopca do jego własnej matki czy siostry, gdy — podobnie — stosunek dziewczyny do mężczyzny należy kształtować na bezinteresownie głębokim podłożu stosunku do brata czy ojca. Obok tych przykładów niezaprzeczenie przykładem najwymowniejszym i najmocniej działającym będzie p r z y k ł a d s a m e g o d y r e k t o r a c z y p r z e ł o ż o n e j, n a u c z y c i e l a c z y n a u c z y c i e l k i. Wygląd zewnętrzny przełożonych, ich mowa i postępowanie, ich stosunek do młodzieży i ludzi winny być nacechowane wysokim poziomem obyczajowej i towarzyskiej kultury, aby mogły uchodzić za wzór godny naśladowania. Jest to zagadnienie tak ważne, że na dobrą sprawę nauczyciele-abnegaci, brutale czy nawet tylko lekceważący pewne formy kulturalnego postępowania nie powinni mieć dostępu do młodzieży.

Stawiając wysoko przed oczyma ideał pełni człowieka kulturalnego, szkoła musi zdecydowanie

i systematycznie tępić wszelkie objawy niechlujstwa, chamstwa czy zepsucia obyczajów, ośmieszając je, piętnując czy wymierzając za nie kary. I nigdy w tej dziedzinie przy obecnym stanie rzeczy nie można być dostatecznie gorliwym. Trzeba to robić wytrwale, na każdym kroku, przy każdej sposobności.

Opierając oddziaływanie wychowawcze na przyjętych dziś zasadach samowychowywania się uczniów i uczenic, postaramy się wytworzyć wśród młodzieży, w jej zrzeszeniach, organizacjach czy grupach naturalnych, jakimi są klasy, czynnik opinii publicznej, opinii zdrowej i mocnej, której będzie się musiał podporządkować każdy członek społeczności szkolnej. Ta opinia publiczna klasy, samorządu, hufca szkolnego czy drużyny harcerskiej będzie lepiej stała na straży obyczajności i ogłady towarzyskiej młodzieży, niż może to uczynić zwierzchność szkolna, będzie dla tej zwierzchności walną pomocą i najmocniejszą rękojmią powodzenia sprawy. Trzeba jednak dopomóc do jej wytworzenia się, a to przez usunięcie w cień czynników destrukcyjnych i ujemnych, a wysunięcie na czoło młodzieży jednostek najbardziej etycznych, najbardziej twórczych i kulturalnych, i wspomaganie ich w uzyskiwaniu należytego wpływu na otoczenie. Trzeba to — oczywiście — robić umiejętnie i delikatnie, aby młodzież nie sądziła, że dzieje się to za sprawą zwierzchności szkolnej.

Pragnąc uchronić wychowanków przed destrukcyjnymi wpływami ulicy czy środowiska, szkoła musi starać się o wypełnienie młodzieży jej wolnego czasu i danie możności wyżycia się w najrozmaitszych dziedzinach i kierunkach, zależnie od zainteresowań czy dążeń jednostki. Do tego celu służyć będą rozumnie skonstruowane i żywą działalność rozwijające organizacje młodzieży, przeróżne koła i kółeczka, świetlice, zebrania dyskusyjne, pokazy, wycieczki i t. p. Bynajmniej nie należy lekceważyć zebrań towarzyskich czy lekcji tańca, organizowanych w szkole i przez szkołę, młodzież bowiem bardzo wyraźnie i całkiem naturalnie pragnie się wyżywać i w tej dziedzinie, i jeśli szkoła odpowiedniej ku temu sposobności jej nie da, młodzież poszuka jej — mimo wszelkich zakazów — poza szkołą. Znaczenie specjalne w omawianym zagadnieniu mieć będą koła o charakterze etycznym, w szczególności koła abstynenckie, rozpowszechnione bowiem wśród nieletnich używanie alkoholu najskuteczniej i najrychlej prowadzi do złego. W najrozmaitszych przejawach stosowany w szkole kult piękna jest również czynnikiem wagi pierwszorzędnej. Trzeba doprowadzić młodzież nie tylko do tego, aby rozróżniała dobro od zła, ale także i do tego, aby brzydziła się złych uczynków i unikała ich, bo są one jednocześnie brzydkie.

I na zakończenie jeszcze jedno. Nauczycielstwo na ogół bardzo niechętnie wgląda w życie pozaszkolne młodzieży i przeważnie powstrzymuje się od reagowania nawet na wyraźnie i jaskrawo ujemne przejawy obniżenia kultury i rozluźnienia obyczajów, zwłaszcza, gdy chodzi o uczniów czy uczenice innych zakładów. Na usprawiedliwienie wysuwa się niechęć pedagoga do funkcji „policyjnych" oraz argument, że „policyjna" postawa nauczyciela podkopuje zaufanie, jakim go darzą uczniowie. Stanowisko takie nie wytrzymuje krytyki, a ci, co tak mówią czy postępują, nie są prawdziwymi przyjaciółmi młodzieży. Zaufania u wychowanków bynajmniej nie pozyskuje się drogą pobłażliwości czy przymykania oczu. W gruncie rzeczy młodzież takich zwierzchników nie ceni i nie szanuje. A czyż wolno nauczycielowi-wychowawcy nie uczynić wszystkiego, nawet rzeczy dla siebie przykrych, aby uchronić wychowanków przed niebezpieczeństwem? Czy chodzi tylko o niebezpieczeństwo fizyczne? Na moralne młodzież narażona jest częściej i dotkliwiej. To też niech mi wolno będzie zakończyć apelem do nauczycielstwa, aby wzięło do serca sprawę kultury i obyczajności naszej młodzieży, walkę ze złem postawiło sobie za cel główny i zasadniczy, aby mocno w tej walce zrzeszyło się i weszło na tory stanowczości i wyraźnej egzekutywy, aby wciągało do współpracy społeczeństwo, a na czele swych programów wychowawczych wypisało hasło: „Brońmy młodzież przed chamstwem i zgnilizną moralną".

Rozkładowy czynnik naszej epoki, czerwony upiór, dąży do pozyskania dusz młodzieży za wszelką cenę. Rzuca ponętnymi hasłami walki z przesądami, z religią, rzekomą obłudą obyczajową i towarzyską. Brońmy naszych chłopców i nasze dziewczęta, nie są oni bowiem ani źli, ani tym bardziej gorsi od nas, gdy byliśmy młodzi. Są jednak narażeni na większe od nas niebezpieczeństwo i mają przed oczyma gorsze przykłady. Brońmy ich! Brońmy przyszłości Polski!

Włodzimierz Gałecki.

Trzyletni wyścig pracy drużyn harcerzy.

(Formy pracy w harcerskich drużynach męskich na okres najbliższych 3-ech lat).

W ostatnich kilku latach harcerstwo ogarnęło większą ilość młodzieży. Liczba drużyn harcerzy powiększyła się kilkakrotnie. Powstał równocześnie młody ruch zuchowy, który wciągnął do tej pracy duży odsetek instruktorów. To powiększenie liczbowe musiało spowodować pewne obniże-

nie poziomu pracy. Najbliższy zatem okres trzech lat przeznaczyły grona instruktorskie harcerskie i władze kierownicze Związku na pogłębienie pracy i ugruntowanie przez to przeprowadzonej w poprzednich latach ofensywy. Chodzi przede wszystkim o usprawnienie harcerstwa do bardziej masowej i systematycznej pracy.

Harcerstwo jako organizacja młodzieżowa ma ambicję dokonania czynów zbiorowych o większym znaczeniu społecznym, czy to będzie wpływ na młodzież w duchu idei obrony kraju i przeprowadzenie z tym związanych odpowiednich prac, czy spółdzielczość, czy ujęcie w swe dłonie samorządów młodzieży szkolnej. Ażeby to móc wykonać — trzeba posiadać odpowiednią armię młodzieży w starszym wieku, któraby miała w tym kierunku aspiracje i któraby była do tego przygotowana. Należy zatem tak pokierować pracami, by w Z. H. P. po trzech latach wysiłków była taka armia młodzieży, któraby wyćwiczona na mniejszych pracach, mogła się podjąć większych czynów o skali ogólnozwiązkowej i ogólnospołecznej. Aby to osiągnąć, należy wychowywać typ skauta, dzielnego chłopaka, który w harcach, wędrówkach zdobywa tyle siły i hartu, by umiał pokonywać przeszkody, by mógł iść przeciw wichrom naprzód.

Harcerstwo stało się organizacją masową i trzeba opiekę nad harcerstwem i pomoc ze strony władz (hufcowych i komend chorągwi) tak zorganizować, by była odpowiednio dostosowana do warunków życia organizacji drużyn Z. H. P.

Z tych potrzeb pokrótce tu przedstawionych wynikł plan pracy na najbliższe 3 lata. Rzucono hasło w y ś c i g u p r a c y d r u ż y n. P l a n o w a n i e p r a c y d r u ż y n i j e j r e a l i z a c j ę u j ę t o w f o r m y g r y s k a u t o w e j. Na czoło wysunięto element współzawodnictwa harcerskiego.

Jeżeli się jednak wprowadza grę — to należy być sprawiedliwym, uwzględniać szanse drużyny — inaczej traktować drużyny silne — średnie — słabe. A zatem trzeba podzielić drużyny na szczeble rozwoju i do nich dostosować wymagania.

Aby zrównać te szanse, każda z drużyn stająca do wyścigu na początku rozpoczęcia gry (t. j. we wrześniu 1936 r.) zalicza się do jednego ze szczebli rozwoju. Drużyna czyni to sama na swojej radzie drużyny, w której biorą udział drużynowy, zastępowi i opiekun. Zaliczenie drużyny do szczebla zatwierdza hufcowy (władza harcerska na stopniu powiatu). Zaliczenie na szczebel nie jest kwalifikacją drużyny, lecz stwierdzeniem, jakie drużyna ma możliwości w rozwoju swojej pracy.

Do drużyn szczebla pierwszego — winny być zaliczone drużyny nowozałożone, oraz takie drużyny szkół powszechnych, które nie zdołały swym zasięgiem wykroczyć poza szkołę, z gimnazjalnych zaś te, które ograniczają się do pierwszej, drugiej, częściowo trzeciej klasy gimnazjalnej.

Do drugiego szczebla zaliczone będą drużyny, które przekroczyły zasięgiem członków szkołę powszechną, lub trzecią klasę gimnazjum, a nie wkroczyły jeszcze górnym rocznikiem w grupę starszych chłopców (zastępu siódmej i ósmej klasy gimnazjalnej). Drużyny tego szczebla wykażą tyle siły i zdolności organizacyjnej, że urządzą sobie obozy w czasie feryj letnich lub zimowych.

Do trzeciego szczebla będą należeć z drużyn niegimnazjalnych te, które mają zastępy chłopców starszych (15—18 lat), z gimnazjalnych zaś te, które mają pełne zastępy chłopców 7 i 8 klasy gimnazjum. Drużyna tego typu urządzi obóz wakacyjny i większość chłopców zdobędzie stopnie odpowiednie do swojego wieku.

Jak z tego widzimy, drużyny zostają podzielone na trzy grupy: o małych — średnich — i dużych możliwościach pracy.

Każda zatem drużyna po zaliczeniu się do odpowiedniego szczebla rozwoju wykonywa przez cały czas wyścigu zadania na takim poziomie, jaki zaliczany jest do danego szczebla. Jest rzeczą jasną, że zadania drużyny zaliczonej do wyższego szczebla są trudniejsze od zadań na niższym szczeblu. Zadania te ujęte są w regulaminie wyścigu pracy i zawierają pewne minimum wyników we wszystkich działach pracy. Wymagania te są z roku na rok większe, gdyż domagają się powiększania z każdym rokiem wychowawczego i gospodarczego dorobku drużyny. Wymagania te dotyczą przeciętnego wieku chłopców i ich służby, prac uspołeczniających i obowiązkowości, obozu, wycieczek i harców, stopni i sprawności.

Wytyczną zasadniczą jest to, by drużyny zachowały ciągłość służby harcerskiej swych członków od zucha do starszego harcerza i aby drużyny na końcu wyścigu, t. j. w roku 1939, okazały się drużynami pełnymi, t. j. skupiającymi obok zuchów (8—11 lat) i młodszych zastępów (12—15 lat), również grupy chłopców starszych (15—18 lat).

Celem wyścigu jest również przyzwyczajenie drużyn do rozumnego planowania, ujmowania w formy harcerskie i kontrolowania swej pracy. Zgłaszane plany i składane z pracy raporty sprawozdawcze winny być takie, by ułatwiały porównanie i ocenę. Tyle projektowano — tyle wykonano.

Drużynowy wraz z radą drużyny opracowuje na początku roku harcerskiego (do 15. X. najdalej) plan pracy, czyli zamierzenia drużyny. Stara się o to, by te zamierzenia odpowiadały wymaganiom wyścigu, stawianym w tym roku drużynie na danym szczeblu. Jeżeli drużyna wykona $^3/_4$ swych zamierzeń, zdobywa tytuł drużyny „czołowej“ (wzorowej), jeżeli mniej, jest drużyną „przodującą“ lub „pracującą“ (dobrą), jeżeli nie wyko-

na nawet połowy swych zadań, zwie się drużyną „na błędnym tropie".

Jeżeli drużyna w całym trzechleciu osiągnie stawiane jej wymagania, jest drużyną, na którą Związek może liczyć („gotową"). Żadne przywileje organizacyjne z tego powodu nie są dla drużyny przewidziane. Podobnie jak istnieją wymagania w zakresie programowym, regulamin wyścigu ustala również wymagania w sprawach gospodarki. Są one jednak inaczej ujęte. Zostaje wytyczony tylko racjonalny kierunek polityki gospodarczej drużyny. Ustalone zostały tylko etapy zaopatrywania się drużyny. Ocena drużyn w zakresie gospodarki uwzględniać będzie dwa punkty widzenia: 1) czy sprawunki idą po linii racjonalnej gospodarki drużyny, 2) czy wysokość kosztu i wysiłku przedstawia wszystko, co może dać z siebie drużyna.

Jest również potrzebą drużyn, aby wykonać w całym Związku w czasie wyścigu takie prace i kampanie, które działają na młodzież w kierunku nasycenia nastrojem harcerskiej pogody i dzielności, wyrobienia hartu, samodzielności i zaradności oraz czynnego nastawienia do życia. Kampanie te mają na celu zaprawę młodzieży do życia w polu, do wysiłku służby polowej w czasie wojny, uspołecznienie, zwłaszcza starszej młodzieży, i rozszerzenie jej poglądu na świat.

Wyścig pracy składa się z trzech rocznych etapów takich prac i kampanij: rok 1936/7 — rewolucja wycieczkowa, wyścig wycieczek, odrodzenie życia skautowego w polu, kształcenie zastępowych; rok 1937/8 — zatrzymanie w harcerstwie wszystkich starszych chłopców, którzy zwykle odpadają, zainteresowanie starszych chłopców rzetelnymi wynikami techniki skautowej i pracą społeczno-kulturalną; rok 1938/9 — harcerstwo ma wyjść poza siebie przez podniesienie jakości ideowej i przez związanie harcerstwa z pracą społeczną najstarszych harcerzy.

W każdym zatem roku drużyna ma do wykonania wymagania związane ze szczeblem jej rozwoju oraz prace wyznaczone przez zorganizowaną kampanię. Zadanie to określone jest przez przepisy komisarza tej kampanii. Dotychczas wyraźnie sprecyzowany jest etap roczny 1936/7, t. j. wyścig wycieczek i kształcenie zastępowych. Wszyscy zwrócili uwagę, że doskonałą szkołą dzielności jest ruch wycieczkowy, turystyka harcerska i wędrownictwo. Aby dać szkołę dzielności — rozbudzić należy ruch wycieczkowy — wyścig wycieczek. Pierwszy etap wyścigu pracy wygra ten, kto zdoła akcję wycieczkową uczynić środkiem odrodzenia tężyzny harcerskiej. Zadaniem bezpośrednim wyścigu wycieczek jest ożywienie pracy zastępów, drużyn, przeniesienie roboty harcerskiej w teren, przeprowadzenie w drużynach i zastępach harców. Czas wyścigu wycieczek, t. j. pierwszego etapu wyścigu pracy, dzieli się na 4 kampanie: jesienną 1936 (12. IX.—1. XI. 36), zimową 1936/7 (13. XII. 36—15. II. 37), wiosenną 1937 (24. IV. 37—13. VI. 37) i letnią 1937.

W czasie tych kampanij w każdej izbie drużyny wisi tablica wycieczek, w której zastępowy notuje odbytą wycieczkę, oraz mapa wycieczek, na której wyznacza się odbyte trasy.

Pod ocenę brane są wycieczki odpowiadające następującym warunkom:

1) minimalny czas trwania wycieczki — 6 godzin (w kampanii zimowej — 4 godziny);
2) w czasie wycieczki musi być dokonany przemarsz 8 km (od miejsca zbiórki do miejsca rozejścia się do domów) i zrealizowany program wycieczki;
3) w każdej kampanii odbędą się conajmniej 2 wycieczki zastępów i 1 wycieczka drużyny, w tym przynajmniej jedna wycieczka z nocowaniem.

Wyniki wycieczek notują zastępowi i drużynowi na tablicy wycieczek. Wycieczki podlegają kwalifikacji, punktowaniu, a przede wszystkim program wycieczki i jego wykonanie, ilość przebytych kilometrów i rodzaj wycieczki, ilość godzin trwania, obowiązkowość harcerzy, noclegi w czasie wycieczki i prowadzenie mapy z trasami. Na końcu wyścigu następuje ogólna ocena wycieczkowa drużyny. Punktacja ocen jest ustalona w regulaminie wyścigu pracy.

Te kilka luźnych uwag na temat pracy harcerskiej w drużynach poruszyłem po to, by zwrócić uwagę opiekunom drużyn i kierownictwu szkół na formy pracy w drużynach harcerzy w roku 1936/7. Opiekun winien po zapoznaniu się ogólnym z zasadami wyścigu pracy zaznajomić się z instrukcją, wydaną w tym zakresie przez władze harcerskie. Pomoc w realizowaniu wyścigu, uzgodnienie zajęć popołudniowych harcerzy, troska o pogłębienie pracy w jednej organizacji, a nie rozproszkowanie po wielu winna być obowiązkiem opiekuna drużyny w roku szkolnym 1936/7.

Prace opiekuna będą następujące:

1) udział w ocenie drużyny przy zaliczeniu na odpowiedni szczebel;
2) pomoc drużynowemu w układaniu planu zamierzeń i planu wycieczek w okolicy;
3) pomoc w zrealizowaniu wyścigu wycieczek przez poszczególne zastępy;
4) czuwanie nad realizacją planu gospodarczego drużyny. Przede wszystkim chodzi o zgodność z etapami gospodarki, podanymi w instrukcji wyścigu pracy.

Troska, by przez wyścig pracy drużyny harcerskie były żywym samowychowawczym ruchem młodzieży, winna górować ponad wszystkim.

Władysław Szczygieł.

Ze wskazań w dziedzinie szkolnictwa zawodowego i powszechnego.

I.

WSKAZANIA, DOTYCZĄCE ORGANIZACJI NAUKI W SZKOŁACH TECHNICZNYCH I RZEMIEŚLNICZO-PRZEMYSŁOWYCH.

Wysiłki Kuratorium z kilku lat ubiegłych zmierzały do zapewnienia szkołom technicznym i rzemieślniczo - przemysłowym Okręgu odpowiednich warunków zewnętrznych dla pracy pedagogicznej. W latach tych cały nacisk był położony na sprawy pomieszczeń szkolnych, budynków warsztatowych oraz należytego wyposażenia warsztatów i pracowni w niezbędne pomoce naukowe. Mimo niezmiernych trudności finansowych, związanych z realizacją tego planu, pierwsze stadium jego wykonania na poziomie zaspokojenia potrzeb najniezbędniejszych — należy uważać za zakończone. W ten sposób zostały stworzone ramy, w których można już zmieścić bardziej celową i w sposób racjonalniejszy niż dotąd zorganizowaną pracę dydaktyczną i wychowawczą. Niezależnie od systematycznego wypełniania dalszych szczegółów planu inwestycyjnego, które winny być i będą realizowane w granicach możliwości finansowych, — już w bieżącym roku szkolnym należy przystąpić do usprawnienia i upraktycznienia nauczania, kierując się wytycznymi, zestawionymi poniżej.

A. Organizacja nauczania.

1. Programy szczegółowe.

Programy szczegółowe winny być ujęte pod kątem widzenia istotnych potrzeb zawodu z wyeliminowaniem zbędnego balastu utrzymującego się dotąd w materiale nauczania mocą tradycji w postaci skrótów programów politechnicznych. Wszelkie przerosty, nieusprawiedliwione potrzebami szkolenia na danym poziomie zawodowym, winny być z planów szczegółowych bezwzględnie usunięte, a uzyskane rezerwy w czasie zużyte na gruntowniejsze przerobienie i przyswojenie przez uczniów materiału lekcyjnego.

2. Upraktycznienie nauczania.

Nauczanie przedmiotów zawodowych i pomocniczych należy oprzeć o pokazy i ćwiczenia, wycieczki do warsztatów szkolnych i zakładów przemysłowych. Należy w jak najszerszej mierze posługiwać się aparatem projekcyjnym celem lepszej ilustracji podawanych wiadomości.

3. Wskazówki metodyczne i dydaktyczne.

W opracowaniu planów szczegółowych oraz ujęciu metodycznym nauczania w szkołach rzemieślniczo-przemysłowych dotychczasowego typu, zorganizowanych na wyższym poziomie programowym (ilość godzin nauki praktycznej w warsztacie mniej niż 90), należy oprzeć się na wskazówkach, zawartych w wytycznych, opracowanych przez Ministerstwo W. R. i O. P. dla gimnazjów zawodowych, zwężając jedynie materiał nauczania w stosunku do nieco mniejszej ilości godzin nauki poszczególnych przedmiotów.

Szkoły niżej zorganizowane winny oprzeć się w identyczny sposób na wytycznych dla szkół mechanicznych i stolarskich.

W szkołach technicznych typu 4-letniego można z pożytkiem wyzyskać szereg cennych wskazówek, zawartych w wytycznych dla gimnazjów zawodowych, jeśli nie co do treści poszczególnych przedmiotów, to co do metod pracy oraz jej pedagogicznego i metodycznego ujęcia.

4. Podręczniki i notatki.

W braku jeszcze odpowiednich podręczników, obok rzadko spotykanych skryptów, uczniowie posługują się własnymi notatkami, w których utrwalają podane w klasie wiadomości. Wobec rażących błędów, natury zarówno rzeczowej jak ortograficznej, posługiwanie się notatkami jest narazie dopuszczalne pod następującymi warunkami:

a) Notatki muszą być w całości prowadzone w klasie. Uzupełnianie notatek w domu poza uzupełnianiem szkiców czy rysunków, jest niedopuszczalne.

b) Uczeń nie może równocześnie słuchać wykładu nauczyciela i notować.

c) Treść słowna notatek winna zawierać tylko wiadomości, podane w syntetycznym ujęciu i podyktowane przez nauczyciela.

Treść lekcji winna być wpisana starannie w przepisanych dziennikach lekcyjnych. W rubryce „Uwagi" należy wszystkie lekcje, poparte doświadczeniami, pokazami, zajęciami praktycznymi notować skrótami: „l. proj.", „l. warszt.", „l. pokaz." — etc.

Rubryka powyższa będzie stanowiła dla czynników kontrolnych sprawdzian, w jakim zakresie nauczyciel zrozumiał i zrealizował intencje niniejszych wskazań.

5. Strona pedagogiczna.

Wizytacje stwierdziły rażące a elementarne błędy natury pedagogicznej, popełniane niemal we wszystkich szkołach nawet przez nauczycieli, po-

siadających przygotowanie pedagogiczne. Zaznajomienie się z najprostszymi elementami pedagogiki, choćby przez przeczytanie najpopularniejszych dziełek z tej dziedziny, uważa Kuratorium za konieczne — zaś odpowiedzialność za stan rzeczy na tym odcinku składa całkowicie na dyrektorów i kierowników wydziałów. Dokonywanie systematycznych wizytacyj przez dyrektorów oraz prowadzenie osobnego dziennika wizytacyjnego jest bezwzględnie obowiązujące.

B. Pomoce naukowe.

Wobec ubóstwa pomocy naukowych w niektórych szkołach przy równoczesnym o wiele bardziej zasobnym wyposażeniu ich warsztatów należy w jak najszerszej mierze posługiwać się warsztatem, jako pomocą naukową w najszerszym znaczeniu, a równocześnie już w tym roku szkolnym — tam gdzie to jeszcze nie zostało zrobione — należy zapoczątkować organizację zbiorów z materiałoznawstwa, technologii, maszynoznawstwa etc. Zbiory obecnie istniejące należy posegregować, uporządkować i porozmieszczać we wskazanych w czasie wizytacji w ub. roku miejscach, układając je w odpowiednich gablotkach, pozwalających na łatwy dostęp do pomocy dla celów wykładowych. Każdy dział winien posiadać plan wyposażenia, opracowany przez odnośnego nauczyciela w/g obowiązującego wzoru dla warsztatów mechanicznych. Plany poszczególnych zbiorów winny być przechowywane w Dyrekcji. Będą one stanowiły obraz istotnego stanu rzeczy oraz podstawę dla systematycznego uzupełniania braków.

W okresie układania planów finansowo-gospodarczych należy poświęcić przynajmniej jedno posiedzenie Rady Pedagogicznej sprawie wyników, osiągniętych w tym dziale w roku ubiegłym, oraz ustaleniu uzupełnień w roku przyszłym.

Sprawozdanie ze zmian w wyposażeniu warsztatów lub pracowni należy umieszczać w sprawozdaniu rocznym, celem umożliwienia Kuratorium utrzymywania stałej ewidencji w tej dziedzinie.

C. Warsztaty szkolne.

1. Programy nauki warsztatowej.

Programy nauki warsztatowej w szkołach rzemieślniczo-przemysłowych winny być realizowane na poziomie wytycznych dla gimnazjów. W szkołach tych programy winny być opracowane dokładnie z rozbiciem szkolenia na zabiegi oraz z wyznaczeniem ilości godzin, przeznaczonych na zabiegi poszczególne. W prowadzeniu warsztatów tego typu obowiązuje w całości instrukcja warsztatowa.

W szkołach niżej zorganizowanych (godz. naucz. prakt. wyżej 90) oraz w szkołach mechanicznych i stolarskich, nie posiadających osobnego kierownika warsztatów, a posiadających szczupły personel instruktorski—dopuszczalne są pewne uproszczenia w planie nauki, ustalające tylko ilości godzin dla poszczególnych działów (ślusarnia, kuźnia, etc.) bez precyzowania czasu, przeznaczonego na poszczególne zabiegi. W szkołach tego typu w prowadzeniu warsztatów dopuszczalne są też uproszczenia w prowadzeniu ewidencji prac uczniowskich w stosunku do sposobów, przewidzianych w instrukcji; jedynie bez zastrzeżeń obowiązuje te szkoły prowadzenie książeczek uczniowskich ustalonego wzoru z wyszczególnieniem wykonanych prac, jednak bez rozbijania na zabiegi.

2. Plany wyposażenia warsztatów.

Kierownictwa warsztatów winny sporządzić plany wyposażenia warsztatów zgodnie z nadesłanym wzorem, kierując się wskazówkami zawartymi w ustępie B. Plany te należy sporządzić, posługując się materiałem ankiety w sprawie wyposażenia warsztatów, uzupełniając ją nabytymi w między czasie obrabiarkami i aparatami.

D. Uwagi końcowe.

Organizacja nauczania w myśl powyższych wskazań obowiązuje już w obecnym roku szkolnym. W roku tym winno nastąpić przepracowanie programów szczegółowych oraz programów nauki warsztatowej tak, aby z początkiem roku szkolnego 1937/38 praca mogła odbywać się już według gotowego, i dokładnie sprecyzowanego planu.

II.

ORIENTACYJNE PRZYKŁADY PRAC DLA CHŁOPCÓW W ZAKRESIE ZAJĘĆ PRAKTYCZNYCH W KLASACH V, VI I VII SZKÓŁ POWSZECHNYCH.

Do tematów orientacyjnych, podanych w programie ministerialnym dla klas starszych, można dołączyć cały szereg innych, aby nauczyciel mógł lepiej zorientować się w możliwościach, jakie ma przed sobą przy nauczaniu zajęć praktycznych. Możliwości te są bardzo szerokie w odniesieniu do ćwiczeń, tematów i obróbki takich materiałów jak drzewo, metal i szkło, które występuje zwłaszcza przy budowie prostych pomocy naukowych. Bardzo poważne miejsce zajmują t. zw. „różne materiały", które mają szerokie zastosowanie przy konstruowaniu wszelkich przedmiotów codziennego użytku, a na które powinien być położony specjalny nacisk w klasie VII.

Przed sporządzaniem rozkładu materiału rocznego należałoby zorientować się, jakie przedmioty można wykonać przy pomocy środków technicz-

nych, będących w posiadaniu szkoły, oraz z jakiego tworzywa, gdyż w przeciwnym razie cały wysiłek, włożony w opracowanie pięknego, ale nie realnego rozkładu materiału nauczania, zostanie zmarnowany. Ponadto główną zasadą powinno być zastosowanie wielkiego umiaru co do ilości prac, oraz uwzględnienie kolejności ćwiczeń, wynikających z postulatu stopniowania trudności, jakie uczeń napotyka przy opanowaniu narzędzi, poznaniu łączeń i właściwości tworzywa.

Uczeń może wykonać w ciągu miesiąca dwa, trzy, a nawet i więcej przedmiotów w zależności od tego, co robi i jakie będzie miał przeznaczenie dany przedmiot. Najchętniej młodzież pracuje przy obróbce t. zw. „różnych materiałów", zresztą obecne warunki, wynikające z przepełnienia klas, zmuszają do ich podziału na dwie, a nawet często na trzy grupy, z których wszystkie pracują jednocześnie, lecz w innych technikach. Niedostateczna liczba narzędzi i urządzeń zmusza również do takiego podziału, usuwając „bezrobocie" wśród uczniów. Jedna grupa pracuje przy strugnicach, wykonując prace z drzewa, druga jest zajęta przy obróbce metali, trzecia może wykonywać szczotki, roboty nożykowe z drzewa, prace z tektury lub kartonu, roboty ze szkła, wikliny, słomy, albo proste pomoce naukowe.

Podane poniżej tematy orientacyjne zostały podzielone na trzy grupy: roboty z drzewa, metali i z różnych materiałów, do których została zaliczona obróbka szkła płaskiego, butelkowego i rurek szklanych, traktowana raczej przygodnie. Ćwiczenia przy wstępnej obróbce szkła to: cięcie szkła płaskiego narządkiem na wywieszki, wizytówki, płytki, przezrocza, szybki do obrazka lub latarki,— cięcie butelek przy pomocy sznurka lub n a r z ą d k a z r o z p a l o n e g o drutu — zlewki, lejki, miseczki, filtry, wreszcie cięcie rurek szklanych specjalnym nożem, lub starym pilnikiem na filtry, lejki, naczynia połączone, wodotryski i t. p.

Roboty z drzewa.

1. Podstawka listewkowa pod doniczki. 2. Podstawka krzyżakowa. 3. Podstawka okrągła. 4. Podpórka do roślin. 5. Podstawka do łazienki. 6. Wycieraczka. 7. Etykietki do roślin. 8. Kołek do sadzenia roślin. 9. Kołki do namiotów. 10. Paliki. 11. Palanty. 12. Łaty miernicze. 13. Metr. 14. Linia. 15. Węgielnica stała. 16. Węgielnica ruchoma. 17. Wieszadełko na ręczniki. 18. Wieszadełko na klucze. 19. Półka na przybory do mycia. 20. Półka na książki. 21. Chwytki do próbówek. 22. Podstawka do próbówek. 23. Liczydełka. 24. Deska kuchenna. 25. Ramiączko. 26. Nóż do papieru. 27. Rakieta do ping-ponga. 28. Domki dla ptaków. 29. Skrzynki do hodowli roślin. 30. Pudełka na noże i widelce. 31. Skrzynki na książki (tornister). 32. Kosz na śmiecie. 33. Wskaźnik do map. 34. Cyrkle do tablicy. 35. Stołeczek. 36. Ławeczka. 37. Grabie. 38. Oprawa do piły ramowej. 39. Łuki. 40. Wózki. 41. Samochody. 42. Lokomotywy. 43. Wagony. 44. Taczki. 45. Samoloty (modele redukcyjne). 46. Wieszak składany. 47. Wiatraczki. 48. Karmidełko. 49. Saneczki. 50. Taca pod tort. 51. Roboty nożykowe z drzewa (ludzie, ptaki, zwierzęta, zabawki). 52. Roboty z wikliny (bramy powitalne, harcerskie, kapliczki, ołtarzyki, maszty sztandarowe). 53. Łapka na myszy. 54. Ramka stojąca z drzewa. 55. Krzyżak pod choinkę. 56. Zatyczka do bielizny. 57. Pudełko na drobiazgi. 58. Segregator. 59. Trójkąty. 60. Mebelki z klejonki. 61. Narty. 62. Laski. 63. Krążki z klejonki do gier. 64. Trzonki do młotków, dłut i pilników.

Roboty z metali.

1. Kolce. 2. Łamigłówki z drutu. 3. Haczyk. 4. Skobelek. 5. Łańcuszek. 6. Lichtarz. 7. Ubijak do piany. 8. Chwytki do próbówek. 9. Szczypce do węgla. 10. Widełki do cytryny. 11. Pogrzebacz. 12. Haczyk do papieru. 13. Wieszaczek. 14. Szkielety brył geom. 15. Suszarki do owoców. 16. Abażur. 17. Prężak do krawatów. 18. Przyrząd do cięcia butelek. 19. Śrubokręt. 20. Trójnóg pod palnik spir. 21. Foremki do ciastek z pasków. 22. Foremki do ciastek wytłaczane kleszczykami. 23. Szufelka. 24. Śmietniczka. 25. Łopatka do popiołu. 26. Łopatka saperska. 27. Łopatka do przesadzania roślin. 28. Skrobaczka do drzew. 29. Wycieraczka do obuwia. 30. Zwierzęta stylizowane z blachy. 31. Kielnia. 32. Graca do ścieżek. 33. Grabie. 34. Pazurki ogrodowe. 35. Podstawka pod żelazko. 36. Podstawka pod kociołek. 37. Półeczka. 38. Serwetnik. 39. Tarka. 40. Podstawka pod kałamarz. 41. Decymetr sześcienny. 42. Pudełko. 43. Lejek. 44. Saneczki. 45. Spulchniacz ogrodowy. 46. Poidełko dla drobiu.

Prace z różnych materiałów.

1. Zegar. 2. Waga. 3. Poziomnica. 4. Naczynia połączone. 5. Wodotrysk. 6. Igły magnetyczne. 7. Wahadełko elektryczne. 8. Elektromagnes. 9. Dzwonek elektryczny. 10. Motorek elektryczny. 11. Waga elektromagnetyczna. 12. Młynek cieplny. 13. Pompa ssąca. 14. Wizytówka. 15. Oprawka żarówki. 16. Przerywacz prądu. 17. Sygnalizator świetlny. 18. Termoskop. 19. Waga wykazująca ciężar powietrza. 20. Ekrany do optyki. 21. Ciemnia optyczna. 22. Galwanoskop. 23. Wiwarium. 24. Ślizgowiec wodny. 25. Skrzynka do obserwacji kiełkowania roślin. 26. Lampka spirytusowa. 27. Lejki ze szkła. 28. Zlewki. 29. Filtry. 30. Krążki ze szkła. 31. Chłodnice. 32. Gablotki. 33. Wywieszki z napisami ze szkła. 34. Model akrobacyjny szybowca z kartonu. 35. Ramka do fotografii. 36. Wiatrowskaz. 37. Przeźrocze. 38. Rozpylacz do utrwalania rysunków. 39. Naczynie na ogniwo elektryczne. 40. Miseczki na wodę i farby z butelek. 41. Szczotki. 42. Pędzle.

Szczegółowe wskazówki, dotyczące sposobu wykonania wyszczególnionych tematów orientacyjnych, można znaleźć w lekturze, podanej w Dz. Urz. K. O. S. Krak. numer 11 z dnia 30 listopada 1935 r. oraz w czasopismach specjalnych, jak „Praca ręczna w szkole“, „Rysunki i zajęcia praktyczne“ i w „Młodym Techniku“.

Z prac Kuratorium.

I. WYDZIAŁ SZKOLNICTWA POWSZECHNEGO.

Od kilku lat prace Wydziału Szkolnictwa Powszechnego są ujmowane na początku roku szkolnego w formę rocznego planu i realizowane według tego planu w ciągu roku.

Najważniejszymi zagadnieniami, które dominowały w poprzednich latach wśród prac Wydziału Szkolnictwa Powszechnego, były sprawy: stworzenia warunków do objęcia przez publiczną szkołę powszechną jak największej liczby dzieci w wieku szkolnym, wprowadzenia nowego ustroju szkoły powszechnej i nowych programów nauczania oraz podniesienia poziomu nauki w szkołach.

Tym głównym zagadnieniom podporządkowane były wszystkie poczynania Wydziału. Na miesięcznych posiedzeniach Wydziału szkolnictwa powszechnego oraz na zjazdach inspektorskich obmyślano środki, które umożliwiły doprowadzenie powszechności nauczania w zakresie szkoły powszechnej do 96½% wszystkich dzieci w wieku szkolnym. Pomimo, że ogólna liczba dzieci w wieku szkolnym w Okręgu w każdym roku się zwiększała, liczba dzieci, które pozostawały bez nauki, ulegała stopniowemu zmniejszaniu. Wzrost powszechności nauczania w szkolnictwie powszechnym dał się osiągnąć dzięki temu, że powiększono w publicznych szkołach powszechnych liczbę miejsc dla uczniów. Wymiana małych izb szkolnych na większe, wybudowanie w ciągu ostatnich 3-ch lat około 1000 izb szkolnych, dostarczenie przez gminy i rodziców umeblowania szkolnego umożliwiło nie tylko objęcie obowiązkiem szkolnym przyrostu dzieci w wieku szkolnym, ale nawet zmniejszenie liczby dzieci, nie pobierających nauki. Powiększanie liczby dzieci w publicznych szkołach powszechnych doprowadziło jednak do przeciążenia nauczyciela i zmniejszyło możliwości osiągania lepszych wyników nauczania.

Jeżeli poziom nauki w publicznych szkołach powszechnych pomimo bardzo ciężkich warunków pracy nie tylko nie obniżył się, ale uległ nawet znacznemu polepszeniu, to zawdzięczamy to wprost heroicznym wysiłkom nauczycielstwa, pracującego w tych szkołach. Wśród nauczycielstwa szkół powszechnych powstała wielka ambicja, by w najkrótszym czasie postawić szkołę powszechną na takim poziomie, jakiego wymaga nowy ustrój szkolny i nowe programy.

W związku z wprowadzeniem w ostatnich latach do publicznych szkół powszechnych III stopnia, a częściowo i do niższych stopni szkół nowych programów, Wydział Szkolnictwa Powszechnego czynił kroki, aby jak największa ilość kierowników szkół i nauczycielstwa była przygotowana do wprowadzania nowego ustroju i nowych programów. Kursy i konferencje w czasie wakacyj i w ciągu roku szkolnego, oraz konferencje rejonowe zapoznawały nauczycielstwo przede wszystkim z nowym ustrojem szkolnictwa, z programami w publicznych szkołach powszechnych i ich realizacją. W okresie wprowadzania nowych programów do publicznych szkół powszechnych większość kierowników II i III stopnia tych szkół oraz blisko połowa nauczycielstwa w Okręgu wzięła udział w kursach i konferencjach wakacyjnych, poświęconych przygotowaniu do pracy w nowej szkole.

Wymienione zagadnienia jako zagadnienia główne, koło których były skoncentrowane wszystkie prace Wydziału Szkolnictwa Powszechnego, zostały tylko częściowo w ubiegłym roku szkolnym i w latach poprzednich rozwiązane i zrealizowane. Praca nad tymi zagadnieniami musi trwać nadal i plan pracy Wydziału na 1936/37 rok szkolny te zagadnienia uwzględnia.

Ważniejsze zagadnienia, koło których będzie się skupiać w bieżącym roku szkolnym praca Wydziału Szkolnictwa Powszechnego, są następujące:

1. Utrzymanie przynajmniej dotychczasowego stanu powszechności nauczania w Okręgu;

2. Dalszy rozwój budownictwa szkolnego, który jest warunkiem realizacji powszechności nauczania;

3. Wprowadzenie do klas 2-letnich i 3-letnich publicznych szkół powszechnych I i II. stopnia nowych programów i pogłębienie pracy nad dalszą realizacją nowych programów w szkołach III stopnia;

4. Usunięcie z pracy szkolnej w dziedzinie wychowawczo-dydaktycznej tych braków, które zostały stwierdzone jako generalne na podstawie spostrzeżeń wizytacyjnych w ubiegłym roku szkolnym;

5. Dalsza praca nad realizacją wskazań statutu publicznych szkół powszechnych;

6. Zaopatrywanie szkół w pomoce naukowe z własnych funduszów szkół oraz funduszów Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych.

Aby w odpowiednim stopniu rozwiązać i zrealizować wskazane zagadnienia oraz uporządkować wyniki, osiągnięte w poprzednich latach, zamierza się w poszczególnych dziedzinach pracy Wydziału wykonać szereg prac organizacyjnych, pedagogicznych, dydaktycznych i administracyjnych. Rozmiary artykułu nie pozwalają na szczegółowe wyliczenie wszystkich punktów planu, a więc wymieniamy poniżej tylko te, które są ważniejsze.

Sieć szkolna, budownictwo szkolne i zaopatrywanie szkół. 1. Zasadnicze zmiany w sieci szkolnej nie będą przeprowadzane; muszą ulec natomiast zmianom te obwody, które są niezgodne z przepisami i wywołują sprzeciwy ze strony ludności. Zbieranie informacyj o takich obwodach pozwoli opracować sieć zgodnie z wymaganiami.

2. Ponieważ odpowiednia liczba izb szkolnych jest warunkiem do realizacji powszechności nauczania, na budownictwo szkolne będzie zwrócona duża uwaga. Wszystkie prace w związku z przygotowaniem sezonu budowlanego będą przyśpieszone, by budowy mogły się rozpocząć we właściwym czasie. Poczyni się kroki, aby takie obwody szkolne jak Kraków-miejski, Częstochowa, Gorlice, Mielec, Nowy Sącz, Ostrowiec, Tarnów, Sosnowiec i Wadowice zwiększyły tempo w dziedzinie budowy szkół.

3. Ponieważ zaopatrzenie szkół w pomoce naukowe jest warunkiem racjonalnej pracy szkolnej, będą poczynione kroki, aby Towarzystwo Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych uwzględniało w swoim budżecie odpowiednią pozycję na pomoce naukowe do szkół i zrealizowało ją. Poczynione będą również starania w urzędach wojewódzkich, aby sprawy szkolne zostały należycie zabezpieczone w budżetach gminnych.

Realizacja statutu i nowych programów oraz organizacja pracy wychowawczej i dydaktycznej. 1. Do realizacji programu w klasach, objętych nowym programem dopiero w r. 1936/37 (szkoły I i II stopnia), oraz do pogłębienia pracy nad realizacją programów w klasach, objętych nowym programem już w ubiegłych latach, będą użyte następujące środki:

a) zapoznanie nauczycielstwa z nowymi programami przy pomocy konferencyj;

b) zorganizowanie instruktoratu do poszczególnych przedmiotów i należyte wykorzystanie instruktorów w celu podniesienia pracy dydaktycznej w szkołach;

c) zwrócenie uwagi na zaopatrzenie się uczniów w podręczniki szkolne oraz na właściwe wykorzystanie podręczników w nauce;

d) wprowadzenie aktualnych zagadnień, związanych z realizacją nowych programów, na konferencje rejonowe;

e) nastawienie personelu wizytacyjnego, by programy nauki i zagadnienia wychowawczo-dydaktyczne były wysuwane na czoło w pracy wizytacyjnej.

2. Braki w dziedzinie pracy wychowawczej i dydaktycznej, które jako generalne występują w pracy szkół powszechnych, omówiono w poprzednim numerze Dziennika Urzędowego Kuratorium O. S. K. Braki te, jeżeli nie całkowicie, to w przeważnej części muszą być usunięte z pracy szkolnej w ciągu b. roku szkolnego.

Dokształcanie nauczycielstwa.

1. Aby umożliwić nauczycielstwu należyte przygotowanie się do pracy w szkole, będą organizowane w okresie wakacyj zimowych i letnich następujące rodzaje kursów i konferencyj:

a) konferencje dla kierowników szkół II i III stopnia oraz konferencje dla nauczycielstwa szkół I stopnia;

b) kursy dla nauczycielstwa wszystkich stopni o charakterze przedmiotowo-rzeczowym z uwzględnieniem koniecznych wskazówek dydaktycznych;

c) kursy dla kandydatów na nauczycieli, którzy będą przeznaczeni do zatrudnienia, a ukończyli zakłady kształcenia nauczycieli już przed kilku laty.

2. Będzie zwrócona uwaga na konferencje rejonowe, aby stały się bardziej pożyteczną formą dokształcania się nauczycielstwa.

3. Będzie się popierało prywatne kursy o programie W. K. N., jeżeli będą posiadać odpowiednie warunki do pracy i dobry poziom.

Egzaminy praktyczne. 1. Wobec likwidacji seminariów nauczycielskich komisje egzaminacyjne do przeprowadzania egzaminów praktycznych ulegną reorganizacji.

2. Aby usprawnić przeprowadzanie egzaminów praktycznych, będzie zwołany zjazd prezesów komisyj egzaminacyjnych i inspektorów szkolnych, na którym zostanie omówiona sprawa organizowania i przeprowadzania egzaminów praktycznych.

Konferencje inspektorów, podinspektorów szkolnych i urzędników administracyjnych. Przewidziane są 3 konferencje pracowników Inspektoratów szkolnych:

1. Konferencja inspektorów szkolnych i wybranych urzędników administracyjnych, poświęcona sprawom organizacyjno-administracyjnym w Inspektoratach szkolnych;

2. Kilkudniowa konferencja inspektorów i podinspektorów szkolnych, poświęcona zagadnieniom pedagogicznym, dydaktycznym i naukowym, związanym z pracą szkolną;

3. Konferencja inspektorów szkolnych w sprawie organizacji nowego roku szkolnego.

Wizytacje. Wizytacja Inspektoratów Szkolnych i należącego do nich szkolnictwa będzie trzykrotna:

1. Krótka wizytacja na początku roku w sprawach organizacji roku szkolnego.

2. Dłuższa wizytacja śródroczna, poświęcona badaniom całokształtu spraw szkolnictwa powszechnego w obwodzie i pracy w Inspektoracie Szkolnym.

3. Krótka wizytacja w sprawie przygotowań do organizacji nowego roku szkolnego.

Sprawy organizacyjno-administracyjne. 1. Będą poczynione kroki w kierunku usprawnienia terminowości w załatwianiu i przesyłaniu spraw administracyjnych w Inspektoratach Szkolnych i kierownictwach szkół.

2. Aby odciążyć kierownika szkoły i Inspektorat Szkolny od przesyłania sporadycznych sprawozdań, projektuje się opracowanie rocznego sprawozdania kierownika szkoły i inspektora szkolnego.

3. Nastąpi unormowanie gospodarki funduszami pozabudżetowymi szkół (fundusze Komitetów Rodzicielskich).

II. WYDZIAŁ SZKOLNICTWA ŚREDNIEGO.

A. Sprawozdanie za r. 1935/36.

Wizytacje. W początkach roku szkolnego 1935/36 Wydział liczył siedmiu wizytatorów, a po przejściu z dniem 1-go listopada wiz. Biedowicza do Kuratorium Poznańskiego — sześciu.

Naczelnik Wydziału miał w swoim rejonie 10 szkół; wizytatorzy — po 23 do 25 szkół. Na początku roku dokonano krótkich inspekcyj we wszystkich szkołach w celu stwierdzenia stanu organizacyjnego zakładów i omówienia planów pracy na rok szkolny. Od połowy października przystąpiono do systematycznych wizytacyj, poświęcając każdemu zakładowi przeciętnie 3 dni. Zostały zwizytowane wszystkie zakłady z wyjątkiem kilku z rejonu wiz. Wierzbickiego, którego stan zdrowia nie pozwolił na pracę od dnia 20-go maja do końca roku szkolnego. Niezależnie od systematycznej wizytacji szkół dokonano lotnych wizytacyj egzaminów dojrzałości w 40 szkołach oraz egzaminów wstępnych w kilkunastu.

Naczelnik Wydziału oprócz szkół swojego rejonu wizytował szkoły w rejonach innych łącznie z innymi wizytatorami, zmierzając tą drogą do ujednostajnienia metod wizytacji.

Realizacja nowych programów. Praca nad realizacją nowych programów gimnazjum, a w szczególności programu klasy III, szła poprzez obserwację, wymianę zdań i instrukcje pp. wizytatorów; poprzez pracę 14-tu ognisk metodycznych, a zwłaszcza ich konferencyj rejonowych, których odbyło się ogółem 32; poprzez prace Międzyszkolnych Komisyj Porozumiewawczych, a zwłaszcza siedmiu, funkcjonujących w większych ośrodkach, które ogółem zorganizowały dla nauczycieli specjalistów oraz dyrektorów 28 konferencyj, poświęconych omówieniu zagadnień programowych w zakresie przyrodoznawstwa, geografii, fizyki i chemii oraz zajęć praktycznych (pozostałym przedmiotom poświęcone były konferencje w roku poprzednim). Omawianie zagadnień programowych przy współudziale kierowników ognisk metodycznych miało miejsce również na dorocznym okręgowym zjeździe dyrektorów, który odbył się w dniach 20—23 kwietnia.

W ścisłej łączności z realizacją nowych programów prowadzono akcję, zmierzającą do zaopatrywania szkół w niezbędne pracownie, oraz pomoce naukowe. W tym celu na początku roku szkolnego przy inspekcjach stwierdzono ściśle w każdej szkole ilość oraz jakość istniejących pracowni i pomocy naukowych. Stosownie do poczynionych obserwacyj rozdzielono fundusze przy zatwierdzaniu planów finansowo-gospodarczych. Każde gimnazjum państwowe otrzymało wydatniejsze subwencje, które wahały się od 2.500 złotych do 6.000 złotych bez prawa przenoszenia na inne pozycje. W obecnej chwili stwierdzić należy, że wszystkie gimnazja państwowe posiadają pracownie biologiczne, fizyko-chemiczne oraz zajęć praktycznych, a stan ich, aczkolwiek jeszcze niedoskonały, pozwala na właściwą realizację programów. Niektóre szkoły posiadają nadto pracownie geograficzne oraz humanistyczne, a specjalnym dążeniem Kuratorium jest, aby każda szkoła posiadała epidiaskop, co osiągnięto prawie w 100%. Stan zaopatrzenia szkół prywatnych jest z pewnymi wyjątkami gorszy i tu jednak wyraźnie się podnosi.

Od 1-go lutego b. r. Kuratorium uruchomiło pracownię naprawy przyrządów fizycznych przy VIII gimnazjum w Krakowie.

Egzekutywa zagadnień, przepracowanych w roku poprzednim. Ponieważ w poprzednim roku szkolnym Wydział przepracował szereg zagadnień i rzucił je w teren bądź za pośrednictwem kursów czy konferencyj, bądź drogą odpowiednich zarządzeń, — w ubiegłym roku szkolnym przystąpiono do wyraźnego egzekwowania poleceń i obserwowania sposobu ich wykonania. Chodziło tu o:

1) organizację bibliotek szkolnych i czytelnictwa w szkole,

2) samorząd szkolny,

3) prywatne bursy i internaty,

4) dojeżdżanie młodzieży,

5) praktykę przedegzaminową.

W ciągu roku, a mianowicie od 7-go do 15-go stycznia, zorganizowano drugi kurs dla bibliotekarzy szkolnych, przeznaczony wyłącznie dla delegowanych nauczycieli szkół prywatnych (pierwszy — w r. szk. 1934/35 przeznaczony był dla szkół państwowych), który odbył się w Krakowie. Obserwacje wykazały doskonałe wyniki przeszkolenia w zakresie organizowania bibliotek szkolnych, które ze stanu chaosu czy marazmu wkro-

czyły nareszcie na drogę zasad, opartych o właściwe podstawy bibliotekoznawstwa. Gruntowne porządkowanie bibliotek we wszystkich szkołach było w toku w ciągu całego roku szkolnego (bez przerywania funkcjonowania księgozbiorów) i prawie wszędzie dobiega końca. Jednocześnie szkoły wkroczyły na drogę propagandy i organizowania czytelnictwa, stawiając narazie w tej dziedzinie pierwsze kroki.

W dziedzinie samorządu szkolnego starano się wyrównywać niedociągnięcia i braki, omówione w roku poprzednim. Stan sprawy — przeciętnie poprawny.

W roku poprzednim zarejestrowano wszystkie internaty oraz wydano zarządzenie, zmierzające do ukrócenia samowoli wychowawczej rozlicznych internatów prywatnych i ściślejszego zespolenia ich ze szkołami. Chcąc jednocześnie pogłębić pracę w internatach i bursach, Kuratorium zorganizowało w roku sprawozdawczym, w czasie od 2-go do 8-go marca, kurs dla kierowników i wychowawców burs, który odbył się w Zakopanem przy b. licznym napływie (80) uczestników prawie ze wszystkich internatów i burs. — Wspomniane zarządzenia łącznie z instrukcjami kursu wprowadziły zagadnienie burs i internatów w atmosferę pod względem wychowawczym znacznie zdrowszą i wzmocniły pozycję Dyrektorów i Rady Pedagogicznej na terenie burs. Dalsza egzekutywa w tej dziedzinie doprowadzi do zupełnego uzdrowienia stosunków.

W zakresie dojeżdżania dyrekcje zastosowały się do zarządzeń Kuratorium, a pewne ograniczenia w tej dziedzinie z jednej strony wpływają dodatnio na fizyczne i moralne zdrowie młodzieży, z drugiej zaś zmuszają szkoły i czynniki społeczne do organizowania nowych czy rozszerzania istniejących internatów i burs. Jednocześnie szkoły roztoczyły staranniejszą opiekę nad dojeżdżającymi.

Szczegółowe zarządzenia Kuratorium w dziedzinie praktyki przedegzaminowej przyczyniły się w znacznej mierze do uporządkowania i usystematyzowania praktyki pedagogicznej w szkołach średnich.

N o w e z a g a d n i e n i a. W roku sprawozdawczym Wydział w myśl przyjętego planu przepracowywał nowe zagadnienia:

1) Po raz pierwszy przystąpiono do rzetelnej (a nie fikcyjnej i papierowej, jak dotychczas) realizacji wymaganych przez program a u d y c y j m u z y c z n y c h. W tej dziedzinie osiągnięto sukces bardzo znaczny dzięki ścisłej współpracy Stowarzyszenia Młodych Muzyków w Krakowie oraz Konserwatorium Muzycznego w Katowicach. Realizowano audycje drogą żywych lotnych koncertów, wykonywanych bardzo dobrze i w myśl założeń programu, ustalonego z początkiem roku przez Ministerstwo. Każda szkoła miała możność wysłuchania planowej miesięcznej audycji, której koszt w Krakowie wynosił 40 złotych, na prowincji — 56 wraz z kosztami podróży zespołów. Jeżeli nie wszystkie szkoły państwowe w 100% skorzystały z nastręczających się możliwości, tłumaczy się to faktem, iż z końcem poprzedniego roku szkolnego nie przewidziano odpowiednich pozycyj w budżecie. Korzystała jednak duża ilość szkół prowincjonalnych, a w Krakowie wszystkie. Stan ten osiągnie 100% w roku następnym. Szkoły prywatne korzystają z audycyj mniej chętnie, organizując je własnymi siłami, jakkolwiek i w tej kategorii szkół ruch w tej dziedzinie się wzmaga.

2) Zajęto się uporządkowaniem zagadnienia czasopism szkolnych w myśl tendencyj, wyrażonych w odnośnym artykule w Nr. 11 z dn. 30 listopada 1935 r. Dziennika Urzędowego Kuratorium.

3) Na dorocznym zjeździe kierowników ognisk metodycznych Okręgu, który odbył się w dniu 21-go stycznia, a później w Wydziale i na Okręgowym Zjeździe Dyrektorów przepracowano zagadnienia organizacji programowych wycieczek szkolnych oraz organizacji programowej lektury uzupełniającej.

4) Zajęto się sprawą zakresu wymagań przy egzaminach wstępnych oraz organizacją samych egzaminów przez dokonanie odpowiednich obserwacyj, zebranie materiałów i omówienie sprawy na zjeździe dyrektorów. Zakres wymagań przepracowała specjalna Komisja, złożona z kierowników ognisk metodycznych i przedstawicieli szkolnictwa powszechnego.

5) Zwrócono uwagę na zagadnienie etyki i kultury towarzyskiej młodzieży, sprawa ta jednak wymaga dłuższych wysiłków i narazie nie wyszła poza ankietę w szkołach krakowskich, której wynikiem jest praca Dr. H. Rowida p. t. „Młodzież współczesna w świetle własnej opinii, poza obserwację w terenie i zarządzenia wstępne.

6) Zwrócono uwagę na organizację rodzicielskich zebrań wywiadowczych w szkołach w myśl tendencyj artykułu w Nr. 4 z dn. 30-go kwietnia r. 1936 Dz. Urz. K. O. S. K.

K u r s y w a k a c y j n e. Na terenie Okręgu, a ściślej w Krakowie, w pierwszej połowie lipca odbyły się 2 kursy wakacyjne, przeznaczone dla nauczycielstwa szkół średnich, a mianowicie: 1) historyczny, zorganizowany przez Ministerstwo przy współudziale Kuratorium, 2) zajęć praktycznych dla dziewcząt, zorganizowany przez Kuratorium.

S e m i n a r i a n a u c z y c i e l s k i e. Dużo czasu i wysiłków poświęcił Wydział na planowe przeprowadzenie likwidacji seminariów nauczycielskich, specjalnie licznych w Okręgu. Likwidację przeprowadzono we właściwym czasie bez opóźnienia.

S p r a w y g o s p o d a r c z e. W szkołach Okręgu mocno szwankowała sprawa inwentaryzacji

majątku szkolnego, która wlokła się od szeregu lat. Wydział postanowił raz z tym skończyć. Drogą odnośnego zarządzenia oraz mocnej egzekutywy sprawę w ciągu roku ostatecznie zlikwidowano.

Uporządkowano finansowość szkół, likwidując zadłużenia i zamykając gospodarkę ściśle w granicach wystarczających planów finansowo-gospodarczych.

Przedłożono Ministerstwu plany w zakresie koniecznych remontów i nowych budowli. W ciągu roku sprawozdawczego polepszono i rozszerzono pomieszczenia gimnazjum państwowych im. Traugutta w Częstochowie, w Wieliczce, w Brzesku, w Pińczowie, w Ostrowcu, im. Chałubińskiego (oddz. żeńskie) w Radomiu oraz Pedagogium w Krakowie.

B. Plan pracy na rok 1936/37.

Rejony wizytacyjne — wizytacje. W stosunku do roku ubiegłego przydział rejonów wizytacyjnych jak również same rejony ulegają zmianie, ponieważ wobec likwidowania się seminariów oraz powstania nowych uczelni skład szkół w Okręgu znacznie się zmienił, a nadto czworo z pośród wizytatorów (pp. Chrzanowska, Horbacki, Komar i Wierzbicki) pracowali w dawnych rejonach po trzy lata albo i więcej. Do rejonów wizytacyjnych po raz pierwszy wciągnięto także rozliczne kursy maturalne, które w roku ubiegłym Kuratorium podciągnęło pod Ustawę o szkolnictwie prywatnym, zarejestrowało, a w roku bieżącym rozciągnie nad nimi kontrolę. W porównaniu ze stanem zeszłorocznym nowe rejony wizytacyjne zyskały na zwartości terytorialnej.

Wydział z początkiem roku szkolnego, w okresie czasu do dnia 11-go października dokonał krótkich inspekcyj we wszystkich szkołach w celu nastawienia pracy na rok szkolny oraz stwierdzenia stanu organizacyjnego szkół. Od połowy października rozpoczęły się systematyczne wizytacje. Dla wymiany doświadczeń i ujednostajnienie metod wizytacji projektuje się wizytacje łączne poszczególnych wizytatorów ze sobą oraz z naczelnikiem Wydziału.

Realizacja nowych programów. Podobnie jak w latach ubiegłych na czoło zamierzeń Kuratorium w b. roku szkolnym wysunięto sprawy, związane z realizacją programu nowego gimnazjum, a w szczególności jego klasy IV. W kierunku zbierania obserwacyj oraz udzielania odpowiednich wyjaśnień pójdzie w dalszym ciągu praca pp. wizytatorów; ogniska metodyczne będą zastanawiały się nad sposobami realizacji programu oraz korzystania z nowych podręczników; podobne zagadnienia będą występowały również w pracach Międzyszkolnych Komisyj Porozumiewawczych. W związku z zagadnieniem realizacji programów pozostawać będzie racjonalny podział funduszów, przeznaczonych na pomoce naukowe.

Egzekutywa zagadnień, przepracowanych w roku ubiegłym. Ponieważ w ubiegłym roku szkolnym Kuratorium przepracowało szereg zagadnień i rzuciło je w teren bądź za pośrednictwem kursów czy konferencyj, bądź drogą odpowiednich zarządzeń — w bieżącym roku szkolnym przystąpi do egzekwowania poleceń i obserwowania, jak sobie szkoły z zagadnieniami tymi dają radę. Chodzić tu będzie — o:

1) należytą organizację audycyj muzycznych, przewidzianych w programie;

2) dalsze doskonalenie organizacji bibliotek szkolnych i czytelnictwa młodzieży;

3) rozumne rozwiązywanie na terenie szkół problematów programowych wycieczek szkolnych oraz t. zw. lektury uzupełniającej;

4) pogłębianie pracy wychowawczej w internatach i bursach oraz wyrównywanie ich stosunku do szkół;

5) uporządkowanie sprawy czasopism młodzieży;

6) należytą organizację egzaminów wstępnych.

Nowe zagadnienia. Z pośród nowych zagadnień, jakie Kuratorium zamierza przepracować w roku bieżącym, wymienić należy:

1) Uporządkowanie struktury i działalności Międzyszkolnych Komisyj Porozumiewawczych, co przepracowane będzie przez Wydział II łącznie z innymi Wydziałami Kuratorium;

2) Uporządkowanie i ujednostajnienie (w granicach kompetencyj Kuratorium) zasad klasyfikowania i promowania uczniów;

3) Przepracowanie zagadnień zeszytu uczniowskiego oraz wszelkiego rodzaju prac pisemnych i notatek;

4) Zagadnienie metody i higieny pracy domowej ucznia;

5)Uporządkowanie dziedziny współpracy szkoły z domem rodzicielskim (Komitety Rodzicielskie, Patronaty, zebrania rodzicielskie, etc.);

6) Zagadnienie podnoszenia kultury obyczajowej i towarzyskiej młodzieży;

7) Porządkowanie sprawy organizacji pracowni szkolnych oraz konserwacji pomocy naukowych.

Zagadnienia, wymienione pod 3 i 4, będą przepracowane przez ogniska metodyczne, które podadzą wynik swych prac na dorocznym zjeździe kierowników ognisk i grup samodzielnych, projektowanym na m. styczeń, po czym zagadnienia te wejdą na warsztat prac Wydziału.

Zagadnienie, wymienione pod 7, wymagać będzie krótkiego przeszkolenia nauczycieli zwłaszcza fizyki i chemii, co projektuje się uczynić w ciągu roku przy pomocy instruktorów ministerialnych oraz kierowników ognisk.

Wszystkie zagadnienia po uprzednim przygotowaniu ich przez Wydział drogą obserwacyj, zbie-

rania ich wyników, wymiany zdań i sporządzenia instrukcyj poddane będą pod rozwagę dorocznego zjazdu Dyrektorów, który projektuje się na m. kwiecień.

Ogniska metodyczne. Od początku b. roku szkolnego przybyły w Okręgu 2 nowe ogniska metodyczne (historii w Częstochowie oraz fizyki w Kielcach), a zatem ogólna ich liczba wynosi 15, względnie 16, jeżeli liczyć będziemy osobną sekcję zajęć praktycznych dla dziewcząt przy ognisku zajęć praktycznych w Krakowie. Zmiany w ukształtowaniu rejonów wprowadzono nieznaczne i tylko takie, których wymagało życie lub które wynikły z powstania nowych ognisk. Ilość konferencyj rejonowych każdego ogniska ograniczy się w ciągu roku szkolnego do 2. Praca ognisk w dalszym ciągu pójdzie na zewnątrz w kierunku hospitowania nauczycieli i udzielania im rad przez kierowników ognisk.

Inne sprawy. Wydział II w ciągu roku zatroszczy się o przygotowanie przyszłej obsady Liceów Pedagogicznych oraz zajmie się sprawami sieci Liceów Ogólnokształcących.

Sprawy gospodarcze pójdą w dalszym ciągu w kierunku regulowania gospodarki finansowej szkół oraz rozwoju tych pomieszczeń szkolnych, które potrzebom szkoły średniej nie odpowiadają.

Stan szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli i kursów dokształcających na podstawie danych z dnia 1-go października 1936 roku przedstawia się następująco:

A. Szkoły średnie ogólnokształcące:

I. Woj. Krakowskie:

1) Gimnazjów państwowych — **31**
   a) męskich 18
   b) żeńskich 4
   c) koedukac. 9
2) Gimnazjów prywatnych — 47
   a) męskich 10
   b) żeńskich 28
   c) koedukac. 9
3) Gimnazjów państwowych i prywatnych razem — 78
   a) męskich 28
   b) żeńskich 32
   c) koedukac. 18

Z pośród gimnazjów prywatnych posiadają prawa szkół państwowych:

1) pełne prawa 14
2) niepełne prawa 23
3) bez praw 10

II. Woj. Kieleckie:

1) Gimnazjów państwowych — **21**
   a) męskich 12
   b) żeńskich 4
   c) **koedukac. 5**
2) Gimnazjów prywatnych — **35**
   a) męskich 6
   b) żeńskich 15
   c) koedukac. 14
3) Gimnazjów państwowych i prywatnych razem — **56**
   a) męskich 18
   b) żeńskich 19
   c) koedukac. 19

Z pośród gimnazjów prywatnych posiadają prawa szkół państwowych:

1) pełne prawa 13
2) niepełne prawa 18
3) bez praw 4

III. W województwach krakowskim i kieleckim razem, czyli w całym Okręgu Szkolnym Krakowskim:

1) Gimnazjów państwowych: 52
   a) Woj. Krakowskie 31 męskich 30
   b) Woj. Kieleckie 21 żeńskich 8
   koedukac. 14
2) Gimnazjów prywatnych: 82
   a) Woj. Krakowskie 47 męskich 16
   b) Woj. Kieleckie 35 żeńskich 43
   koedukac. 23
3) Gimnazjów państwowych i prywatnych na terenie obu województw (52 + 82) = **134**, w tym:
   a) męskich — 46
   b) żeńskich — 51
   c) koedukac. — 37

Z pośród gimnazjów prywatnych w całym Okręgu Szkolnym posiadają prawa szkół państwowych:

1) pełne prawa 27
2) niepełne prawa 41
3) bez praw 14

W porównaniu z rokiem szkolnym 1935/36 ilość gimnazjów państwowych i prywatnych zwiększyła się w bieżącym roku szkolnym o ogólną liczbę 22, a mianowicie: 1) o 4 gimnazja państwowe (Kraków, Kęty, Solec nad Wisłą i Zawiercie) i 18 prywatnych (Bochnia, Chrzanów, Jordanów, Kraków — 5, Nowy Sącz, Pawlikowice, Stary Sącz, Tarnów — 2, Kielce, Mariówka Opoczyńska, Pionki, Sandomierz i Starachowice), przy czym 19 gimnazjów powstało w siedzibach byłych seminariów nauczycielskich, zlikwidowanych z końcem roku szk. 1935/36, a 3 gimnazja nowootwarte (Pawlikowice, Pionki, Starachowice).

Do wszystkich gimnazjów państwowych i prywatnych na obszarze obu województw uczęszcza w bieżącym roku szkolnym ogółem 34.982 młodzieży (chłopców 20.879 i dziewcząt 14.103), przy czym:

I. W Woj. Krakowskim 21.234 (chł. 12.859, dziew. 8.375);

II. W Woj. Kieleckim 13.748 (chł. 8.020, dziew. 5.728).

Jeżeli chodzi o ilość młodzieży, uczęszczającej osobno do gimnazjów państwowych i osobno do prywatnych, to przedstawia się ona następująco:

I. Gimnazja państwowe:

1) Woj. Krakowskie: chł. 10.078, dziew. 2.873, razem 12.951;

2) Woj. Kieleckie: chł. 5.386, dziew. 2.282, razem 7.668;

Ogółem: chł. 15.464, dziew. 5.155, razem 20.619.

II. Gimnazja prywatne:

1) Woj. Krakowskie: chł. 2.781, dziew. 5.502, razem 8.283;

2) Woj. Kieleckie: chł. 2.634, dziew. 3.446, razem 6.080;

Ogółem: chł. 5.415, dziew. 8.948, razem 14.363.

W porównaniu z rokiem szkolnym 1935/36 ilość młodzieży w gimnazjach państwowych i prywatnych wzrosła w bieżącym roku szkolnym o 3.416.

B. Zakłady kształcenia nauczycieli.

Do zakładów kształcenia nauczycieli zaliczamy: 1) Państwowe Pedagogium wraz z ćwiczeniówką, 2) seminaria nauczycielskie wraz z ćwiczeniówkami, 3) seminaria ochroniarskie wraz z przedszkolami i 4) szkoły ćwiczeń przy byłych seminariach nauczycielskich:

1) Państwowe Pedagogium jest tylko j e d n o — w Krakowie.

2) Seminaria nauczycielskie (V-te kursy) są d w a: w Krakowie (żeńskie) i w Kielcach (męskie).

3) Seminaria ochroniarskie są t r z y: a) w Częstochowie i Krakowie — państwowe i b) w Gorlicach — prywatne.

4) Szkół ćwiczeń przy byłych seminariach nauczycielskich jest pięć, a mianowicie: w Białej, w Częstochowie, w Radomiu, w Sandomierzu i w Sosnowcu.

C. Kursy dokształcające:

Kursów dokształcających systematycznych, istniejących na podstawie formalnych orzeczeń, wydanych w myśl ustawy z dnia 11 marca 1932 roku o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych, jest s z e ś ć: 1) w Krakowie — 3 („Wiedza", „Studium" i „Znicz"), 2) w Tarnowie 1 (Koła T. N. S. W.) i 3) w Częstochowie 2 (Koła T. N. S. W. i Bronisława Szumachera).

Nadto na terenie Okręgu Szkolnego Krakowskiego istnieją niesystematyczne kursy dokształcające, zorganizowane dla podoficerów. Tego rodzaju kursy znajdują się w następujących miejscowościach: Kraków, Nowy Sącz, Tarnów, Częstochowa, Kielce, Sandomierz.

III. WYDZIAŁ SZKOLNICTWA ZAWODOWEGO.

A. Sprawozdanie za rok 1935/36.

W ubiegłym roku szkolnym 1935/36 mieliśmy 22 szkoły państwowe i 85 szkół prywatnych, razem 107. Zatem ilościowo prywatne uczelnie są prawie czterokrotnie liczniejsze od państwowych.

Zlikwidowano szkołę handlową w Niepołomicach i liceum handlowe w Będzinie. Wygasło też seminarium dla nauczycielek krawiecczyzny w Krakowie, jedyne w Polsce po zlikwidowaniu takiegoż seminarium w Warszawie. Natomiast otwarte zostały nowe szkoły: dwuletnia szkoła wiertnicza w Jaśle dla nadzorców szycht wiertniczych i szkoła zawodowa żeńska Tow. Samopomoc w Częstochowie dla krawczyń.

Przede wszystkim zaś dokonał się fakt doniosłego znaczenia: oto z początkiem września ub. roku otwarto p i e r w s z e g i m n a z j a z a w o d o w e, zapoczątkowywując w ten sposób realizację ustawy ustrojowej. Są to: dwa gimnazja mechaniczne: w Krakowie z likwidacji pryw. szkoły rzemiosł, oraz w Radomiu z przekształcenia państw. szkoły technicznej kolejowej. Z żeńskich: dwa państwowe gimnazja krawieckie powstają ze szkół średnich zawodowych, również w Krakowie i w Radomiu, oraz gimnazjum bieliźniarskie w Krakowie. W szkolnictwie handlowym najliczniej zaprezentowały się gimnazja kupieckie, bo aż cztery odrazu: państwowe w Tarnowie, pryw. męskie i pryw. żeńskie w Krakowie, powstałe z przekształcenia męskiej i żeńskiej szkoły ekonomiczno-handlowej czteroletniej, wreszcie pryw. Stowarzyszenia Kupców Polskich w Kielcach — również z przekształcenia się czteroletniej średniej szkoły handlowej. Te d z i e w i ę ć s z k ó ł n o w e g o u s t r o j u — wyłącznie stopnia gimnazjalnego — stanowi pierwszą serię szkół przechodzących na nowy ustrój. W tej chwili mamy już za sobą pierwszy etap wprowadzenia ustawy w czyn i pierwsze, jeszcze jednak niedość skrystalizowane, doświadczenia, zbyt jeszcze dorywcze, aby na ich podstawie móc wypowiedzieć się o praktycznej wartości typu gimnazjalnego. Poza tym rok ubiegły był też rokiem p r z y g o t o w a ń d o d r u g i e g o e t a p u realizowania ustawy. Szkoły, zwłaszcza handlowe, przez konferencje poświęcone programom gimnazjum kupieckiego, przez udział w zjazdach rejonowych nauczycielstwa szkół handlowych np. w Kielcach, Tarnowie, Sosnowcu i Krakowie i przez studiowanie ministerialnych programów oraz wskazań do ich wykonania, wreszcie przez zastosowanie i w innych szkołach instrukcyj, zmierzających do upraktycznienia nauczania w celu bezpośredniego związania szkoły z życiem — już przygotowały grunt pod nowy ustrój. Sfery gospodarcze, zwłaszcza kupiectwo, b. życzliwie przyjęły nowy ustrój szkolnictwa, oka-

zując żywe dlań zainteresowanie, co objawiło się w konferencjach Izb przemysłowo-handlowych w Sosnowcu i w Krakowie oraz w konferencjach z Kongregacją Kupiecką w N. Sączu, w Kielcach, Radomiu i Sosnowcu.

Nowe statuty, jakie opracowało i ogłosiło Ministerstwo, położyły nacisk na ideę mocno i oddawna przestrzeganą w naszym Kuratorium, by szkoły zawodowe utrzymywały ścisły kontakt z życiem gospodarczym środowiska, względnie zawodu (np. szkoła garbarska w Radomiu z przemysłem garbarskim, stolarska w Kalwarii z rzemiosłem stolarskim i t. p.). Jest to konieczne jako czynnik współpracy i wzajemnego oddziaływania szkoły na środowisko, którego potrzebom ma ona służyć, i środowiska na szkołę, która dlań ma kształcić fachowo przygotowanych pracowników. Kuratorium przywiązuje dużą wagę do tej sprawy i domaga się od szkół, które jeszcze niedość związały się z życiem gospodarczym terenu, aby tę łączność jak najrychlej nawiązały w myśl wskazań podanych do wiadomości w N-rze 4 Dziennika Urzędowego Kuratorium w artykule p. t. „Oddziaływanie gospodarcze szkoły zawodowej na zewnątrz".

Pod względem frekwencji młodzieży uderza znaczny napór do szkół zawodowych — i to nie tylko technicznych i handlowych, ale i rzemieślniczych. Mieliśmy w roku 1935/36 w szkołach naszego Okręgu 12.116 chłopców i dziewcząt, nie licząc szkół dokształcających ani kursów zawodowych; prawie o 1.500 osób więcej, niż w roku poprzednim (w 1934/35 było 10.618).

Do tej liczby dodać należy jeszcze młodzież ze szkół dokształcających zawodowych o liczbie 14.739 osób. Tu przyrost wyraża się liczbą 674 w stosunku do roku poprzedniego, jest więc nie tak znaczny, jak we właściwych szkołach zawodowych. Powodu szukać należy w znamiennym objawie, że majster nie chce przyjmować chłopca do terminu nietyle z powodu ograniczenia dni roboczych, lecz raczej ze względu na wymagania ustawy, która nakłada na mistrza obowiązek opłacania ucznia za pracę. Mistrz woli więc opłacać już poduczonego czeladnika niż terminatora niewiele jeszcze umiejącego. Ilość dokształcających szkół utrzymuje się mniej więcej na równi z rokiem poprzednim, t. j. 106, jeśli pięć szkół skupionych w budynku dziennej szkoły dokształcającej w Krakowie-Podgórzu będziemy uważali za odrębne jednostki, zwłaszcza, że każda z nich obejmuje młodzież innego zawodu.

Prócz tego należy tu wspomnieć o dużych trudnościach, z jakimi musi się szkolnictwo dokształcające borykać wskutek tego, że niektóre gminy mimo przyjętych na siebie obowiązków utrzymywania tych szkół wspólnie z Państwem, odmawiają obecnie świadczeń nieraz przez kilkadziesiąt lat wypełnianych. Na szczęście są to gminy nieliczne.

W sumie było w r. 1935/36 w naszym Okręgu szkół zawodowych 213 z 26.855 młodzieży.

Do ważniejszych kierunków działania Wydziału Szkół Zawodowych należy dążenie do zamiany szkół wieczornych dokształcających na dzienne (z nauczaniem w różnych porach dnia i w różnych dniach tygodnia). W roku sprawozdawczym przybyło 10 szkół z nauką dzienną. Z poprzednio zorganizowanymi było w ogóle 20 szkół dziennych z ilością 2.738 młodzieży, stanowiącą 17% ogółu młodzieży uczęszczającej do szkół dokształcających.

Kontynuowano starania o otwieranie i zasilanie subwencjami świetlic. Założono Towarzystwo kolonij wypoczynkowych. Kolonia w Sułkowicach znalazła pomieszczenie w internacie i w budynku państw. Szkoły Przemysłu Żelaznego. Dzięki zabiegom skarbnika Tow. p. dyr. Kłosińskiego młodzież szkół krakowskich może wykorzystywać swe urlopy dwutygodniowe i w doskonałych warunkach zdrowotnych regenerować swój organizm na wsi. Prócz tego prowadzono w ciągu roku szkolnego dożywianie przy poparciu Inspektoratu Pracy, Wydziału Wojewódzkiego Opieki Społecznej i miasta.

Na 22 państwowych szkół istniało 12 internatów. Podjęto starania o internat dla Wyższej Szkoły Gospodarstwa Wiejskiego w Cieszynie (bursa fundacji bar. Celesty). Prócz tego oczywiście wszystkie powiatowe i prywatne szkoły ludowe rolnicze w liczbie 18 były internatowymi już ze swego założenia. Wreszcie wiele prywatnych szkół posiada dobrze zorganizowane internaty (np. Szkoła Tow. „Przyszłość" w Zawichoście). Do największych internatów przy państwowych szkołach należą: w Krakowie internat Żeńskiej Szkoły Zawodowej, w Zakopanem państw. Szkoły Hotelarskiej, w Czernichowie Szkoły Średniej Rolniczej, w Radomiu państw. Szkoły Technicznej.

W zakresie wychowawstwa stosowano w szkolnictwie zawodowym wskazania te same, które stosuje się w ogólnokształcącym szkolnictwie średnim i powszechnym przez wprowadzanie samorządu szkolnego i instytucji świetlic, rozbudowę harcerstwa i t. d.

W zakresie produkcji warsztatowej szczególną uwagę zwrócono na właściwy jej stosunek do przemysłu i rzemiosła. Chodziło nam o wyświetlenie kwestii, czy naprawdę warsztaty szkolne stanowią konkurencję dla warsztatów rzemieślniczych. Przestrzega się obecnie, aby szkoła nie dała podstaw do alarmujących opinię publiczną zarzutów. W celu ułatwienia zbytu wyrobom szkolnym tudzież dla potanienia dostawy surowców dla szkół zawodowych zawiązało się towarzy-

stwo w Sosnowcu utrzymujące tam centralę zbytu wyrobów i zamówień na surowce.

Z pracowni absolwentów naszych szkół zasługują na szczególne wyróżnienie pracownie przy dwóch żeńskich szkołach zawodowych państwowych w Krakowie i w Radomiu o dobrej organizacji.

Ponieważ Departament Szkolnictwa Zawodowego w Ministerstwie szczególnie dba o to, aby szkoły zaopatrzyć w budynki i urządzenia, w ub. roku powstał w Wydziale Szkoln. Zaw. Kuratorium osobny referat budowlany; kontynuowało się jednak budowę tylko kilku szkół: handlowej Stow. Kupców w Kielcach, handlowej w Jaśle, Rzemieślniczej w Zawichoście, i dziennej dokształcającej w Krakowie-Podgórzu. Prócz tego przystąpiono do remontu nabytych od gminy m. Krakowa budynków dla szkół handlowych oraz do nadbudowy państw. Szkoły Technicznej w Radomiu. W stadium przygotowawczym jest odbudowa spalonej w zimie żeńskiej szkoły zawodowej SS. Kanoniczek w Stopnicy, nowa budowa Szkoły żeńskiej Stow. „Samopomoc" w Sandomierzu, dużych warsztatów garbarskich dla Szkoły Chemiczno-garbarskiej w Radomiu i warsztatów państw. Szkoły Rzemieślniczo-Przemysłowej w Olkuszu.

Zagadnienie kursów wędrownych realizowane było w ub. roku planowo przez przeprowadzenie dużej ilości kursów, bo aż 83. Były to kursy przeważnie gospodarstwa pensjonatowego w woj. krakowskim. Zapoczątkowano też kursy w woj. kieleckim. Dla przemysłu zaś chałupniczego urządzono kursy tkackie, bieliźniarskie, koronkarskie, hafciarskie i krawieckie. Organizowano je w porozumieniu z Izbą Handlowo-Przemysłową, zainteresowaną nimi, ze względu na zagadnienie turystyki, i z władzami administracyjnymi.

Zamierzone unormowanie nadzoru nad szkolnictwem artystycznym zostało w ub. roku ujęte w konkretny projekt rozporządzenia, który przedstawiono Ministerstwu.

Znaczny krok naprzód zrobiono też w szkolnictwie rolniczym w kierunku unormowania administracji i rachunkowości gospodarstw szkolnych.

Dokształcanie nauczycielstwa ujęło w swoje ręce Ministerstwo (kursy wakacyjne w związku z wprowadzeniem programów do szkół nowego ustroju). Poza tym jednak odbywały się konferencje dydaktyczne dla inżynierów mechaników, elektrotechników i architektów, urządzane wspólnie z Wydziałem Oświecenia Województwa Śląskiego. Ta współpraca ułatwiła zorganizowanie konferencji w Krakowie (dla szkół budowlanych), w Katowicach i w Bielsku. Z konferencji nauczycieli szkół handlowych wyróżniły się konferencje w Krakowie i w Tarnowie z udziałem fachowych sił z innych Okręgów Szkolnych. Urządzone przez Ministerstwo dla szkół rolniczych kursy sprawności oraz (w Wacynie pod Radomiem) kursy pszczelarskie, dla uczniów zaś kursy taborowe w Radymnie wyczerpują zakres usiłowań w kierunku dokształcania.

Co do zaopatrzenia szkół państwowych w etaty rok ubiegły nie był pomyślnym. Atoli dotkliwe braki usunęło Ministerstwo w ciągu roku. Natomiast bardzo wydatną była pomoc materialna Ministerstwa dla prywatnego szkolnictwa w formie subwencji pieniężnych na budowy, na spłatę długów i na inwestycje tudzież na pokrywanie bieżących wydatków. Kilka szkół posiadało też przyznane przez Ministerstwo etaty państwowe lub dotacje kwotowe niezależnie od zasiłków na prowadzenie szkół z funduszu specjalnego.

W każdym razie rok ubiegły zaznaczył się pomyślnie w rozwoju szkolnictwa zawodowego.

B. Program pracy na rok 1936/37.

Plan roboczy Wydziału Szkół Zawodowych, nakreślony na kilka lat najbliższych, na odcinku roku 1936/37 wyraża się w następujących zamierzeniach:

1) Organizacja szkół: a) Spostrzeżenia poczynione nad ustrojem, wprowadzonym do szkół w pierwszym etapie, winny być omówione i ujęte w formę wniosków do Ministerstwa, o ile zajdzie potrzeba zmian ustrojowych, względnie programowych.

b) Wprowadzenie nowego ustroju do szkół w drugim etapie i troska o realizowanie wskazań ustrojowych Ministerstwa. Przepracowywanie wydawanych instrukcyj.

c) Przygotowawcze prace do trzeciego etapu przeistoczeń ustrojowych, zwłaszcza ze względu na licea w związku ze stanowiskiem sfer gospodarczych. Zasady polityki szkolnej w stosunku do inicjatywy prywatnej.

d) Organizowanie trzeciej serii szkół dziennych w szkolnictwie dokształcającym.

e) Usilne starania o ostateczne unormowanie położenia materialnego szkół dokształcających w celu usunięcia następstw braku ustawy i w niektórych wypadkach — nieprzychylnego ustosunkowania się do nich zarządów miejskich.

f) Nacisk na szkolnictwo spółdzielczo - handlowe dla potrzeb wsi i małych miasteczek.

2) Wzmożenie akcji budowlanej szkół zawodowych w związku z korzystną jeszcze koniunkturą budowlaną — według czteroletniego programu, opracowanego przez Wydział jeszcze przed rozporz. Ministerstwa w sprawie planu inwestycyjnego. Włączenie budownictwa dziennych szkół dokształcających do programu (Częstochowa, Chrzanów, Sosnowiec, ewent. Tarnów). Mobilizowanie opinii społecznej i funduszów społecznych.

3) Kwestia wychowawcza, w szczególności wychowywania zawodowca przez a) nauczanie, b) wywoływanie przeżyć i sytuacyj rzeczywistych, c)

przez przykład nauczycieli i automatyczne oddziaływanie na młodzież. Etyka zawodowa.

4) Propaganda w terenie przy wizytacjach i na konferencjach postulatu promieniowania szkół na rejon gospodarczy i koniecznego kontaktu z życiem gospodarczym.

5) Propaganda wytwórczości szkół zawodowych — zwłaszcza w zakresie przedmiotów sportu, gimnastycznych, modelarstwa lotniczego, narzędziarstwa dla nauki robót ręcznych, konfekcji dla teatrów amatorskich i t. d. Kojarzenie kontaktów między szkolnictwem ogólnokształcącym a zawodowym.

6) Dla podniesienia poziomu przygotowania nauczycieli organizowanie ognisk metodycznych zrazu w szkolnictwie handlowym (dla geografii gospodarczej, nauki handlu, stenografii, towaroznawstwa, pisania na maszynach).

7) Opracowanie nowego programu kursów wędrownych z uwzględnieniem potrzeb letniskowych i turystycznych oraz zagadnienia łemkowskiego w porozumieniu z samorządem administracyjnym i gospodarczym. Poszanowanie regionalizmu, troska o rozkrzewianie i umacnianie przemysłu chałupniczego.

8) Usiłowania, by przystosować szkoły do potrzeb przemysłu wojennego względnie starania o uelastycznienie nauki zawodu, tak, aby w razie konieczności można je było zużytkować dla produkcji na potrzeby armii. Przemysłowe pogotowie wojenne.

9) Szersze uwzględnienie szkół i kursów o wąskich specjalnościach w związku z wymaganiami życia gospodarczego wskutek braku fachowców-specjalistów (szkoła portierów, kursy akwizytorów i t. p.). Dokształcanie kupców i mistrzów rzemieślniczych.

10) Przegląd wpisów hipotecznych prawa własności i kontrola katastralnych danych odnośnie szkół państwowych. Odnośnie prywatnych szkół rewizja zahipotekowań subwencyj budowlanych.

Powyżej podany program roboczy Wydziału Szkół Zawodowych będzie oczywiście wykonywany obok normalnej pracy wizytatorskiej w nadzorze pedagogicznym i dydaktycznym oraz obok zwykłej pracy administracyjnej.

IV. ODDZIAŁ OŚWIATY POZASZKOLNEJ.

A. Sprawozdanie za rok 1935/36.

Prowadzona w Okręgu Szkolnym praca w dziedzinie oświaty pozaszkolnej pozwala na osiąganie poważnych liczbowo i jakościowo wyników przede wszystkim dzięki bezinteresownej współpracy nauczycielstwa szkół powszechnych. Wskutek obywatelskiego stanowiska tej właśnie grupy społecznej pracowników oświatowych zostało zorganizowanych i przeprowadzonych wiele prac kulturalno-oświatowych, które w innych warunkach gospodarczych kraju musiałyby pochłonąć znaczne sumy z funduszów publicznych. Szczególnie silnie zaznaczył się ten wysiłek w akcji systematycznego kształcenia młodzieży pozaszkolnej i dorosłych. Tak więc w ub. roku szkolnym istniało w Okręgu Szkolnym Krakowskim 377 kursów wieczorowych oświaty pozaszkolnej z 7.845 uczniami. Na kursach tych 732 nauczycieli przepracowało 45.794 godziny lekcyjne. Ponadto w tej dziedzinie kształcenia zorganizowano 18 szkół wieczorowych (682 osoby), 36 uniwersytetów niedzielnych z przeciętną frekwencją 72 osób i 20 uniwersytetów powszechnych (713 osób). Poza tym pracowało 3.410 świetlic, 1.196 chórów ludowych i 2.123 zespoły teatralne, które urządziły 6.989 imprez widowiskowych. Potrzeby czytelnictwa w Okręgu zaspokajało 1.549 bibliotek oświatowych, stałych, w tym 26 powiatowych central bibliotek ruchomych.

Rozwój sieci placówek oświatowych, znajdujących się pod opieką władz szkolnych, wymagał jednak podjęcia przez nie prac zmierzających przede wszystkim do przygotowania bezpośrednich pracowników oświatowych. Kształcenie więc i dokształcanie pracowników oświatowych było jedną z najważniejszych prac, które Kuratorium przeprowadzało. W ub. r. zorganizowało więc Kuratorium 12 kursów specjalizujących, w tym 8 bibliotekarskich i 4 teatralne przy udziale 520 osób. W tych natomiast obwodach, w których kursy odbywały się w latach poprzednich, zorganizowano konferencje pracowników oświatowych, interesujących się wybranym działem pracy np. bibliotekarstwem, systematycznym kształceniem i in. Podobnie jak w latach poprzednich, odbywały się również konferencje rejonowe poświęcone zagadnieniom oświatowym szczególnie aktualnym w różnych rejonach pracy. Również dla celów dokształcania kierowników t. zw. typowych placówek oświatowych zaprenumerowało Kuratorium 170 egzemplarzy czasopisma „Praca Oświatowa". Dla absolwentów państwowych seminariów nauczycielskich przeprowadzone zostały kilkudniowe kursy informacyjne na temat pracy oświatowej, połączone z zajęciami praktycznymi. W wychowaniu t. zw. przodowników oświatowych przychodziło Kuratorium z pomocą organizacjom społecznym przez układanie programów, pomoc w wykładach oraz zasiłki pieniężne.

Oprócz kształcenia pracowników oświatowych Oddział Oświaty Pozaszkolnej zrealizował dalsze zamierzenia w zakresie metody i organizacji prac oświatowych. Do podniesienia więc stopnia systematyczności i ułatwienia pracy na kursach ośw. poz. bardzo przyczyniły się opracowane i wydane przez Oddział dzienniki lekcyjne oraz zaświadczenia dla słuchaczy wykazujących się odpowiednią frekwencją i wynikami w nauce. Również znacznym ułatwieniem w przeprowadzeniu egzaminów dla słuchaczów szkół i kursów wieczoro-

wych było powoływanie przez Kuratorium Komisyj Egzaminacyjnych w miejscowościach, w których kursy istniały.

W zakresie pracy świetlicowej zwrócił Oddział za pośrednictwem obwodowych instruktorów szczególną uwagę na typ świetlic powszechnych (380 świetlic) oraz na świetlice b. wychowanków (413 świetlic), gromadzące młodzież niezorganizowaną, wymagającą po opuszczeniu szkoły powszechnej dalszej opieki wychowawczej. Pracą, która częściowo wykazała już rezultaty, było dążenie zarówno Oddziału jak i obwodowych instruktorów do zmiany metody oddziaływania na młodzież werbalnej na bardziej aktywne przyzwyczajanie jej do pracy dla środowiska i organizacji. Celem podniesienia poziomu prac prowadzonych w świetlicach i oparcia ich o książkę Oddział opracował instrukcję dla zespołów dobrego czytania wraz z bibliografią książek.

Starania Kuratorium, mające na celu koordynowanie akcji bibliotecznej zarówno samorządów jak i organizacyj społecznych, dały już dodatnie wyniki. W roku sprawozdawczym zorganizowano przy pomocy instrukcyjnej Kuratorium ogółem dalszych 13 central: 5 samorządowych w województwie kieleckim i 8 w powiatach województwa krakowskiego (centrale powiatowe T. S. L.). Rozpoczęta w b. r. akcja tworzenia stałych bibliotek gminnych dała w rezultacie przeciętnie po 2 biblioteki w powiatach województwa kieleckiego. Wszystkie nowopowstałe biblioteki gminne organizowane były według wskazówek Oddziału. Dodatnim objawem były przeprowadzane coraz częściej komasacje księgozbiorów nie tylko w gminie, ale również i w centralach powiatowych.

W związku z rozszerzeniem sieci bibliotek pozostawał rozwój czytelnictwa w formie zespołów dobrego czytania i zespołów samokształceniowych, prowadzonych przez szkoły lub organizacje społeczne. Oddział sprawował opiekę instrukcyjną nad 26 centralami powiatowymi bibliotek ruchomych, przeprowadzając dwukrotnie lustrację 23 central i udzielając wyczerpujących instrukcyj celem usprawnienia pracy bibliotek. Równocześnie dokonano doboru nowych książek i omówiono wytyczne współpracy centrali z filiami. Oddział współpracował również z bibliotekami szkół średnich i szkół powszechnych poprzez pracę na kursach bibliotekarskich dla nauczycieli.

W zakresie prac teatralnych udzielona została pomoc instrukcyjna t. zw. typowym placówkom teatralnym w wybranych obwodach szkolnych. Chcąc ułatwić zespołom orientację przy wyborze repertuaru, Oddział położył nacisk na zorganizowanie względnie uporządkowanie obwodowych bibliotek teatralnych. Oddział współpracował z Małopolskim Związkiem Teatrów i Chórów Ludowych w Krakowie, udzielając pomocy przy organizowaniu propagandowych widowisk regionalnych. W kilku obwodach zorganizowane zostały święta teatru i pieśni, połączone ze zjazdem zespołów teatralnych z gmin zbiorowych.

Współpraca Kuratorium z organizacjami społecznymi układała się pomyślnie, wskutek czego Oddział uczestniczył w licznych kursach i konferencjach urządzonych przez te organizacje.

Poza tym organizacje korzystały z pomocy instrukcyjnej władz szkolnych, które bezpośrednio lustrowały placówki oświatowe w obwodach za pośrednictwem instruktorów okręgowych i obwodowych.

B. Plan pracy na rok 1936/37.

Głównymi zagadnieniami, które Kuratorium zamierza w roku szk. 1936/37 realizować w Okręgu w zakresie oświaty pozaszkolnej, będą:

1. Czytelnictwo, samokształcenie i praca z książką,
2. Praca wśród młodocianych,
3. Podnoszenie poziomu prac oświatowych poprzez organizowanie typowych (wzorowych) placówek oświaty pozaszkolnej,
4. Praca oświatowa w miastach,
5. Wychowanie i dokształcanie przodowników pracy kulturalno-oświatowej.

Trzy pierwsze zagadnienia zostały przez Kuratorium skonkretyzowane już w roku ubiegłym, wskutek czego prace podejmowane w tym zakresie będą jedynie kontynuacją względnie rozszerzeniem prac rozpoczętych dawniej. Dwa następne zagadnienia natomiast będą akcentowały prace mniej dotychczas uwzględniane, aktualne jednak i konieczne w chwili bieżącej. Praca oświatowa w miastach, będących dużymi skupieniami o odmiennej strukturze gospodarczej i społecznej w porównaniu z ośrodkami wiejskimi, wymaga zastosowania odmiennych form i właściwych metod pracy. Konieczność zaś ogarnięcia pracą oświatową elementu miejskiego, często bezrobotnego, nie ulega obecnie wątpliwości. Formy zaś opieki kulturalnej w mieście są tym bardziej trudne i skomplikowane, że w stosunku do znacznej części uczestników prac oświatowych w środowisku miejskim stosowane być powinny niemal równolegle formy opieki społecznej i materialnej, warunkujące ze swej strony wyniki prac oświatowych. Również zagadnienie kształcenia i wychowania t. zw. przodowników oświatowych zajmuje jedno z pierwszych miejsc w kompleksie zagadnień kulturalnych. Rozwiązanie bowiem choć w części tego zagadnienia — to kwestia nie tylko sprawnego funkcjonowania placówek oświatowych i przyjścia z pomocą przeciążonemu pracą szkolną nauczycielstwu, ale daleko ważniejsza sprawa przygotowania dla wsi własnych działaczy oświatowych i społecznych. Ten jednak punkt pracy możliwy jest do zrealizowania nietyle w formie krótkoterminowych kursów dla przodowników, ile

przede wszystkim stałego i przemyślanego oddziaływania wychowawczego na wybitniejsze jednostki spośród młodzieży przez samych pracowników oświatowych.

Postulat dokształcania czynnych pracowników uwzględniony poza tym zostanie przez Kuratorium drogą zorganizowania kilkunastu konferencyj i kursów specjalizujących w poszczególnych formach pracy oświatowej (kursy bibliotekarskie i teatralne). Kuratorium przyjdzie pracownikom z pomocą materialną i rzeczową przez dostarczenie około pięciu tysięcy podręczników dla placówek systematycznego kształcenia i zakupno kompletów książek dla zespołów samokształceniowych we wszystkich obwodach szkolnych, wskutek czego warunki pracy i jej wyniki ulegną niewątpliwie poprawie. Zwiększająca się z roku na rok sieć bibliotek oświatowych, a zwłaszcza działalność central powiatowych bibliotek ruchomych, pozostających pod opieką władz szkolnych, będzie dalszym oparciem dla rozwijającej się akcji zorganizowanego czytelnictwa.

W zakresie prac świetlicowych Kuratorium zwróci uwagę na stosowanie aktywnych metod wychowawczych w stosunku do zespołów świetlicowych oraz zastąpienie wszędzie tam, gdzie to będzie możliwe, werbalnych metod pracy przez oddziaływanie wychowawcze w formie podejmowania przez zespoły realnych prac na rzecz swego środowiska.

Sprawując ustawowo opiekę i udzielając pomocy instrukcyjnej placówkom organizacyj społecznych — Kuratorium stać będzie nadal na stanowisku wyzyskania pełnej inicjatywy społecznej i swobody w wyborze podejmowanych prac.

V. INSTRUKTORAT HARCERSKI.

A. Sprawozdanie za r. 1935/36.

W roku szkolnym 1935/6 odbyło się 7 konferencyj nauczycieli szkół powszechnych, opiekujących się harcerstwem w obwodach szkolnych: Kraków m., Nowy Sącz, Mielec, Nowy Targ, Tarnów, Końskie, Radom. Konferencje trwały od 1—4 dni i miały charakter informacyjny. W czasie od 21/1—31/1 1936 odbył się kurs nauczycielski w Nierodzimiu, w czasie od 4/7—21/7 obóz wakacyjny nauczycielski w Leluchowie.

W inspektoratach N. Sącz, Miechów, Kraków p. odbyły się wewnętrzne konferencje z hufcowymi, poświęcone omówieniu jakościowego i ilościowego stanu harcerstwa. W czasie od 22/7—31/7 1936 odbyła się konferencja inspektorów szkolnych w Muszynie w obozie.

W miejscowościach Kraków, Radom, Sosnowiec, Kielce odbyły się zjazdy opiekunów drużyn harcerskich poświęcone programom prac na rok szkolny 1935/6 oraz zagadnieniu obozownictwa.

Szczególny nacisk położono w roku 1935/6 na rozwój harcerstwa w szkołach zawodowych. Zorganizowano harcerski kurs nauczycielski dla nauczycieli szkół zawodowych w Nierodzimiu, odbyły się cztery konferencje nauczycieli szkół zawodowych opiekujących się i organizaujących harcerstwo w Dąbrowie Górniczej, Radomiu, Krakowie i Kielcach. Przeprowadzono ankietę w sprawach pracy harcerskiej w szkołach zawodowych.

Zwizytowano ogółem 22 środowisk harcerskich. Instruktor brał udział w odprawach hufcowych i zjazdach harcerskich oraz konferencji w sprawie metod zuchowych w nauczaniu w Mikołowie na Śląsku.

B. Plan pracy na r. szk. 1936/37.

I. Celem skoordynowania pracy szkoły powszechnej i harcerstwa zamierza się:

1) Zorganizować konferencję w Inspektoratach (Częstochowa, Gorlice, Busk, Tarnów, Wadowice, Kielce, Radom), w których wezmą udział Inspektor i ten z pracowników pedagogicznych, który ma opiekę nad harcerstwem, hufcowi — kierownicy na terenie powiatu i nauczyciele instruktorzy harcerscy. Konferencje będą poświęcone omówieniu stanu ilościowego i jakościowego harcerstwa w szkołach, formom współpracy i roli inspektoratu w organizowaniu opieki nad harcerstwem w obwodzie.

2) Na konferencjach kierowników szkół, poświęconych sprawom wychowawczym przedstawić rolę harcerstwa i ruchu zuchowego w szkole.

3) W ramach Szkoły instruktorskiej zuchowej w Nierodzimiu zorganizować jeden kurs 10-dniowy dla nauczycieli Okr. Szk. Krak. (21. I.—31. I. 1937).

4) W obwodach Ostrowiec, Miechów, Gorlice zorganizować 2—3-dniowe dobrowolne konferencje opiekunów gromad zuchowych i drużyn o charakterze informacyjnym.

5) Zorganizować kurs harcerski nauczycielski wakacyjny oraz konferencje Inspektorów szkolnych.

II. W drużynach szkół średnich zamierza się pogłębić pracę przez zapoznanie opiekunów drużyn z zasadami wyścigu pracy, tj. formami pracy wysuniętymi przez Główną Kwaterę dla drużyn harcerskich oraz zorganizować w porozumieniu z władzami harcerskimi zjazdy opiekunów w Krakowie, Sosnowcu i Kielcach, poświęcone realizacji ruchu wycieczkowego i krajoznawczego w harcerstwie, tudzież zagadnieniu samodzielności młodzieży w życiu społecznym szkoły.

III. W szkołach zawodowych planuje się:

1) wydanie wskazówek praktycznych dla zakładających i prowadzących robotę harcerską w poszczególnych typach szkół zawodowych.

2) Opracowanie ankiety dotyczącej pracy w szkołach zawodowych a przeprowadzonej na

kursie dla nauczycieli szkół zawodowych w Nierodzimiu.

3) Zorganizowanie konferencyj opiekunów drużyn poświęconych zagadnieniom pracy w szkołach zawodowych. Konferencje planuje się w Częstochowie, Zawierciu, Ostrowcu i Jaśle.

4) Zorganizowanie propagandy harcerskiego obozownictwa nauczycielskiego wśród nowozaciężnych i młodszych sił nauczycielskich w szkołach zawodowych.

Kronika.

Szkolnictwo powszechne.

Po zakończeniu 2—3 - dniowych wizytacyj wszystkich obwodów szkolnych wizytatorzy szkół przygotowali sprawozdania i złożyli je na posiedzeniu pracowników pedagogicznych Wydziału w dniu 5 października.

Na podstawie przeprowadzonych wizytacyj należy stwierdzić, że:

1) rok szkolny we wszystkich obwodach rozpoczął się punktualnie; 2) inspektorzy szkolni we właściwym czasie wydali odpowiednie zarządzenia w sprawie zorganizowania i uruchomienia szkół; 3) w szkołach stwierdzono rozplanowanie pracy we właściwym czasie — widoczna poprawa w stosunku do lat poprzednich; 4) uczniowie posiadają podręczniki do języka polskiego i rachunków w dostatecznej ilości, natomiast za mało jest w szkołach podręczników do historii, geografii i przyrody; najwięcej brak książek w szkołach I stopnia; ogólnie jednak stan zaopatrzenia w podręczniki znacznie polepszył się w porównanu z poprzednimi laty; 5) frekwencja dziatwy w miastach i miasteczkach jest dobra — ponad 90%, po wsiach jest słabsza, szczególnie w okresie kopania ziemniaków; 6) w Inspektoratach Szkolnych plany pracy na rok szkolny 1936/37 są przygotowane; 7) inspektorzy szkolni przeprowadzili szereg doraźnych wizytacyj szkół w sprawie rozpoczęcia roku szkolnego, a następnie przeszli do normalnych wizytacyj.

Ministerstwo W. R. i O. P. zarządziło zorganizowanie okręgowego instruktoratu dla szkół powszechnych. Powołani będą instruktorzy do następujących przedmiotów: język polski, geografia, rachunki, śpiew, zajęcia praktyczne i rysunki oraz instruktor dla szkoły I stopnia. Niezałatwiona jest jeszcze sprawa instruktora do historii i przyrodoznawstwa.

W dniu 10 października br. odbył się zjazd przewodniczących komisyj do przeprowadzania egzaminów praktycznych oraz inspektorów szkolnych, na którym rozważano egzaminy praktyczne w świetle przepisów i komunikowano sobie spostrzeżenia o przeprowadzaniu egzaminów praktycznych. Na zjeździe przewodniczył p. kurator J. Stypiński.

Szkolnictwo średnie ogólnokształcące oraz zakłady kształcenia nauczycieli.

Zakończone z dniem 11-go października inspekcje wszystkich szkół średnich w Okręgu wykazały, że rok szkolny rozpoczęty został normalnie, a szkoły funkcjonują prawidłowo tak pod względem składu personalnego, jak i organizacji pracy. Podczas inspekcyj uwagę specjalną zwrócono na sposób przyjmowania młodzieży do szkół i w niektórych wypadkach stwierdzono uchybienia, jako to: przyjmowanie młodzieży w wieku niedozwolonym, nadmierne przepełnianie klas wbrew wyraźnej wskazówce statutu, brak w kancelariach odpowiednich dokumentów czy protokółów egzaminacyjnych itp. Kuratorium postanowiło zwrócić szczególną uwagę na szkoły, w których dostrzeżono uchybienia.

W ciągu września i w początkach października zwyczajem dorocznym w rozmaitych punktach Rzeczypospolitej odbyły się zjazdy kierowników ognisk metodycznych poszczególnych przedmiotów. Z tych dwa zjazdy odbyły się na terenie Okręgu Szkolnego Krakowskiego, a mianowicie: 1) zjazd kierowników ognisk polonistycznych, który obradował w ognisku przy gimnazjum I im. Nowodworskiego w Krakowie, oraz 2) zjazd kierowników ognisk geografii, który obradował w ognisku przy gimnazjum im. H. Sienkiewicza w Częstochowie. Na zjazd, oprócz kierowników ognisk, przybyli wizytatorzy ministerialni i okręgowi oraz zainteresowani instruktorzy ministerialni. Obydwa zjazdy połączone były z normalnymi konferencjami rejonowymi ognisk krakowskiego i częstochowskiego.

W dniach 12-ego i 13-ego października odbył się w Radomiu zjazd księży prefektów Diecezji Sandomierskiej, poświęcony w całości zagadnieniom wychowawczo-dydaktycznym, rozważanym na tle lekcyj pokazowych w szkołach powszechnych i gimnazjach radomskich. W pierwszym dniu zjazdu był obecny i przewodniczył Ksiądz Biskup Lorek. Kuratorium reprezentowali Naczelnik Wydziału Szkoln. Średniego p. Gałecki oraz wizytator szkół powszechnych p. Rzepecki.

Z początkiem b. roku szkolnego obowiązki dyrektora gimnazjum państwowego w Solcu n./Wisłą po ś. p. dyr. Łoteckim objął p. Jacek Jedliński; dyrekturę gimnazjum państwowego w Jaśle objął p. Kazimierz Płaczek, dotychczasowy dyrektor seminarium naucz. w Starym Sączu; kierownictwo ćwiczeniówki przy b. seminarium naucz. w Radomiu dyr. Prokop, przeniesiony z Tarnowa, a ćwiczeniówki przy b. seminarium nauczycielskim w Białej dyr. Charlewski, przeniesiony z Żywca. Zmiany na stanowiskach kierowniczych w szko-

łach prywatnych nastąpiły: w gimnazjum M. Gajl w Radomiu (p. Nurczyńska), w gimnazjum im. Zawidzkiej w Dąbrowie Górniczej (p. Jarosowa), w gimnazjum M. Malczewskiej w Zawierciu (p. Chybalska), w gimnazjum Magistratu w Kozienicach (p. Kartasiński).

W dniu 1-go października Pan Kurator J. Stypiński w towarzystwie wiz. S. Komara wizytował gimnazja państwowe w Kielcach.

W dniach od 15-go do 17-go października na terenie Okręgu przebywał wizytator ministerialny p. Brycki, przepracowując łącznie z Kuratorium zagadnienie sieci szkół średnich w Okręgu.

Szkolnictwo zawodowe.

Z początkiem roku szkolnego 1936/37 przeorganizowano w 11 szkołach dokształcających zawodowych naukę wieczorową na dzienną, mianowicie od godziny 8-ej rano względnie od godziny 14-ej w następujących szkołach: w Krakowie w szkole Nr. 8 rzemiosł artystycznych, Nr. 11 stolarskiej, Nr. 13 elektryków, oraz w szkołach w Krynicy, w Gorlicach, w Zakopanem, w Andrychowie, w Wadowicach, Nr. 2 w Kętach i w Łodygowicach. — Otwarto nową szkołę w Szczekocinach — dzienną, popołudniową w Dębowcu oraz wznowiono po 2-letniej przerwie szkołę w Porębie k/Zawiercia, rozdzielono szkołę w Kielcach na dwie odrębne szkoły Nr. 1 metalowo-drzewną i Nr. 2 ogólną. — W bieżącym roku szkolnym jest czynnych 13 szkół dokszt. dziennych z nauką od godz. 8-ej, a 22 szkoły z nauką od godz. 14-ej.

Antoni Wojtów, ministerialny wizytator szkół dokształcających, przeprowadził inspekcję szkół: w Suchej, w Chrzanowie i w Krakowie Nr. 1, odbył konferencję w Kuratorium w sprawach organizacyjnych.

W szkole Nr. 1 w Krakowie wykończono I piętro, zyskując nowych 10 sal szkolnych, co umożliwiło przyłączenie dalszych trzech szkół dokształcających. Dzięki temu uzyskano możność urządzenia dalszych pracowni zawodowych a więc urządzono: pracownię dla malarzy pokojowych i lakierników, warsztaty pokazowe stolarskie i elektrotechniczne a w trakcie urządzenia są warsztaty mechaniczne. Urządzenie tych warsztatów umożliwi szkole Nr. 1 należyte dokształcenie zawodowe swych uczniów.

Naczelnik Wydziału p. Misky zwiedził szereg szkół zawodowych, przede wszystkim tych, które z racji przejścia na nową formę ustrojową mają zwiększone potrzeby lokalowe i w pomocach naukowych. Prócz tego interesował się specjalnie zagadnieniem promieniowania szkół na teren gospodarczy. Ponieważ zagadnienie to ma szczególnie ważne znaczenie i dla środowiska i dla samej szkoły zawodowej, będą w przyszłości zamieszczane w Dzienniku Urzędowym w części jego nieurzędowej krótkie reportaże od Dyrekcyj szkół zawodowych, skoro bowiem choćby jedna szkoła rolnicza poda reportaż o swojej działalności rocznej, inne szkoły rolnicze, dowiadując się o jej wyczynach, mogą znacznie rozszerzyć zakres swojej pracy w terenie. Inspekcyjne podróże nacz. Miskyego stwierdzają, że nie tylko szkoły rolnicze — nawet pierwszy rok istniejąca szkoła w Wojniczu — nie tylko handlowe i niektóre rzemieślnicze, ale i państwowa Szkoła Hotelarska w Zakopanem doceniają rolę wpływu szkoły na środowisko w zakresie zawodowym, co ogromnie podnosi znaczenie uczelni zawodowej w oczach społeczeństwa i wiąże szkołę z terenem najsilniejszymi węzłami wspólnego interesu. Szkoła staje się potrzebną dla zainteresowanych sfer gospodarczych.

Wychowanie fizyczne.

Inicjatywa i prace w miesiącu wrześniu świadczą, że realizacja programu ćwiczeń cielesnych w roku szkolnym 1936/37 podniesie się znowu na wyższy poziom, nabierze żywszego tempa i pójdzie zdecydowanie w głąb.

Z ważniejszych prac dokonanych w miesiącu wrześniu zanotować należy rozpoczęcie prac Międzyszkolnych Klubów Sportowych i Rejonowych Ośrodków wych. fiz. na terenie szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych, a w zakresie szkolnictwa powszechnego: 1) konferencję „doradców“ obwodu wadowickiego z udziałem instruktora Kuratorium. Konferencja ta poświęcona była uzgodnieniu wytycznych dla pracy „doradców“ w rejonach konferencyjnych i swoich szkołach, omówieniu usiłowań, by utrzymać ciągłość nauczania w szkołach III stopnia oraz ujednostajnieniu planów i organizacji pracy rocznej i spisywaniu tegoż w katalogach. 2) Zorganizowanie z inicjatywy Inspektora Szkolnego w Częstochowie grona nauczycieli ze specjalnymi studiami w zakresie wych. fiz. jako poradni dydaktyczno-metodycznej dla nauczycielstwa szkół powszechnych miasta Częstochowy a także obwodu częstochowskiego. 3) Konferencje rejonowe (9) w obwodzie gorlickim, poświęcone realizacji programu ćwiczeń cielesnych w szkołach powszechnych ze szczególnym uwzględnieniem szkół I i II stopnia. Program konferencji obejmował 2 lekcje pokazowe oraz referat na powyższy temat. Jedną lekcję i referat opracował instruktor Kuratorium, drugą lekcję nauczyciel z danego rejonu, przyszły „doradca“. Udział nauczycielstwa w tych konferencjach był dobrowolny i osiągał prawie we wszystkich rejonach 100% nauczycielstwa.

Higiena.

W związku z akcją zwalczania jaglicy w szkołach powszechnych, lekarze szkolni i powiatowi przebadali w Okręgu w ubiegłym roku szkolnym 158.620 dzieci miejskich i wiejskich szkół powszechnych, przy czym stwierdzili 360 wypadków

jaglicy. Dzieci chore na jaglicę kierowano do przychodni i szpitali.

W zakresie opieki lekarskiej nad młodzieżą szkolną zanotować należy zorganizowanie w b. r. szk. gabinetów dentystycznych w państw. gimnazjum w Bochni, Nowym Targu, Kętach, w seminarium ochroniarskim w Częstochowie, oraz rozszerzenie działalności poradni sportowej w Krakowie.

Niezmiernie ważny, z punktu widzenia profilaktyki, projekt wprowadzenia dożywiania na teren szkół wiejskich zaczyna przybierać realne kształty w powiecie radomskim. W wyniku odbytej w tej sprawie konferencji, starosta radomski p. Tramencourt przyrzekł dożywiać w miesiącach zimowych i wiosennych (przednówkowych) dziatwę najbiedniejszych 10—20 wsi swego powiatu.

Dnia 25 września odbyła się w Radomiu przy współudziale wizytatorki higieny Kuratorium Okręgu Szkolnego Krakowskiego Dr. Sokołowskiej konferencja rejonowa lekarzy szkolnych. Konferencja poświęcona była opracowaniu planu pracy w b. roku szkolnym w związku z ogólnymi i lokalnymi zagadnieniami zdrowotnymi.

Harcerstwo.

W dniach 20 i 27 września odbyły się odprawy namiestników zuchowych (kierowników pracy zuchowej w komendach powiatowych) w Krakowie i Sosnowcu. Odprawy poświęcono omówieniu form szkolenia kierowników pracy zuchowej oraz ustalono zasady organizowania nowych placówek.

W dniu 10 i 11 października odbyły się w Krakowie odprawy hufcowych obydwu Chorągwi, poświęcone planowi pracy na rok 1936/7. W dniu 11 października odbył się Walny Zjazd Okręgu Krakowskiego Z. H. P., który miał charakter sprawozdawczy z prac Okręgu za rok 1935. Na zjeździe wysunięto jako wskazówki do pracy na rok 1936/7: 1) potrzebę realizowania wychowania gospodarczego wśród młodzieży i Kół Przyjaciół Harc.; 2) wszczęcie inicjatywy wśród organizacyj społeczno-wychowawczych w kierunku ograniczenia publicznych wystąpień młodzieży, ograniczając je do świąt państwowych i narodowych. Młodzież jest b. częstymi wystąpieniami znużona i przesycona; 3) konieczność utrzymania w harcerstwie charakteru samorzutnego ideowego ruchu młodzieży a w związku z tym pogłębienie pracy i ograniczenie prac uspołeczniających do pracy w jednej lub dwu organizacjach. Pana Kuratora Okr. Szk. reprezentował na zjeździe p. wizytator Baliński Eugeniusz. Na stanowiskach komendantów Chorągwi krakowskiej i kieleckiej nastąpiła zmiana. Ustąpił ze stanowiska komendanta Chor. Krakowskiej harcmistrz Władysław Muż, objął komendę harcmistrz Stanisław Mitko, ustąpił ze stanowiska komendanta Chorągwi kieleckiej Dr. Józef Garbacik, harcmistrz, objął komendę dyr. Edmund Massalski, harcmistrz.

Oświata Pozaszkolna.

W związku z rozpoczynającymi się pracami oświatowymi w Okręgu odbył kierownik Oddziału Oświaty Pozaszkolnej pierwsze konferencje programowe z zarządami organizacyj społecznych. W szczególności przeprowadzone zostały w Kielcach konferencje porozumiewawcze z zarządami: Okręgu Związku Nauczycielstwa Polskiego, Robotniczego Instytutu Oświaty i Kultury im. Żeromskiego, Komendą i Zarz. Podokręgu Związku strzeleckiego, Komendą Podokręgu Związku Rezerwistów, Polskiej Macierzy Szkolnej (Dział Odczytowy), Związku Młodej Wsi oraz z Dyrekcją Wojewódzkiego Funduszu Pracy i Wojewódzkim Inspektoratem Straży Pożarnych. W toku konferencyj z poszczególnymi zarządami instytucyj i organizacyj ustalono przede wszystkim zasady współpracy z władzami szkolnymi jak również podstawy koordynacji zamierzeń kulturalno-oświatowych. Omówiona również została sprawa form kształcenia pracowników oświatowych organizacyj przy pomocy władz szkolnych, konieczność pracy oświatowej i otoczenia szczególną opieką młodocianych wreszcie program pracy na rok bieżący. Na podkreślenie zasługuje gotowość Wojewódzkiego Funduszu Pracy w Kielcach udzielenia pomocy finansowej na prace kulturalno-oświatowe prowadzone z inicjatywy i pod opieką władz szkolnych. W ten sposób fundusze uzyskane z tego źródła pozwolą na właściwe i fachowe zorganizowanie placówek oświatowych w miastach i większych skupieniach i otoczenie należytą opieką kulturalną zwłaszcza bezrobotnej młodzieży i dorosłych.

W obwodzie zawierciańskim przystąpiono ostatnio do prac około organizacji samorządowej centrali powiatowej bibliotek ruchomych, która rozpocznie swą działalność w miesiącu listopadzie.

W dniach od 26—28 października odbyła się w Krakowie konferencja kierowników powiatowych central bibliotecznych z województwa kieleckiego i krakowskiego. W związku z tą konferencją Oddział Oświaty Pozaszkolnej przeprowadził pracę nad przygotowaniem wystawy książek, która trwać będzie w czasie konferencji.

Odbito w Zakładach Graficznych „STYL“ w Krakowie. tel. 111-02.